Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-нэй гарана | № 189 (14209) | 1973 оной августын 12, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

БАРИЛГАШАДАЙ ҺАЙНДЭР

Совет арад оронойнгоо олон тоо барилгашадтай, барилгын индустриин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта мүнөөдэр барилгашадай һайндэрые тэмдэглэжэ байна. Город болон хүдөө тосхонуудай түхэл шарай үндэһөөрнь хубилгадаг, мантан томо электростанци, завод, фабрикануудые, гоё һайхан культурын ордон байшан болон һургуулинуудые бодхоодог барилгашадай, хабсаргагшадай ажалые үндэрөөр сэгнэһэнэй гэршэ болон энэ үдэр тэмдэглэгдэдэг заншалтай. Бүхы совет арад тэдэнэй ажалаар баясажа, омогорхожо байһанаа элирхэйлэн мэдүүлдэг юм.

Бүхы юумэн барилгаһаа эхилдэг. Хүнэй хүлөө гэшхээгүй ой тайга, тала дайдада эгээл түрүүшээр барилгашад ерэжэ, ерээдүйн хүгжэлтын эхи заха табидаг. Барилга үргэн далайсатайгаар эрхилэнгүйгөөр, шэнэ фабрика, заводуудые бодхоонгүйгөөр экономикэ, культурые саашадань хүгжөөжэ болохогүй ха юм. Тиимэһээ капитальна барилга арадай ажахын гол шухала һалбари, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгын, арад зоной байдал һайжаруулгын материальна үндэһэ һууринь болоно.

Капитальна барилга энэ табан жэлэй үедэ ехээр хүгжэхэ байна. Энээнииие гансахан манай республикын жэшээ дээрэһээ харамаар. Юһэдэхи табан жэлэй хугасаада капитальна барилгада 1640 миллион түхэриг гэхэ гү, али наймадахи табан жэлэйхитэй сасуулхада, 1,6 дахин үлүү ехэ мүнгэ зөөри һомологдохо юм. Нэгэ миллион 200 мянган киловатт хүсэтэй Галуута-Нуурай ГРЭС, түргэнүүдэй металл зүйлнүүдэй Улаан-Үдын завод, хүлүү нүүрһэ нэмэл аргаар малтан абаха Холбоолжоной уурхай, гуталай болон оёдолой фабриканууд, ондоошье олон барилганууд энэ мүнгэ зөөреэр баригдаха юм.

Гадна хүдөө ажахые промышленна аргаар эрхилхэ арга хангаха томо барилгануудай, арад зоной материальна болон культурна байдал һайжаруулха үүргэтэй культур-гэгээрэлэй, һургуулинуудай, медицинскэ эмхи зургаануудай тоо нилээд олошорхо юм. Хамта дээрэ 1685 мянган дүрбэлжэн метр гэр байрын талмай ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдана.

Республикымнай барилгашадай, хабсаргагшадай, барилгын индустриин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ зорилго ехэшье, орёошье. Барилга түргэнөөр, һайнаар, хямдаар эрхилхэ гол зорилгоёо дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа элсүүлхэтэй хамта ажалаа индустриальна аргаар эрхилхэ өөрын бааза байгуулха шухала юм. Барилгашад энэ зорилгоёо бэелүүлжэ шадаа һаа, капитальна һомололгын, мүн барилгын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, барилгада зорюулагдаһан мүнгэ зөөри ашагтай һайнаар хэрэглэхэ байна.

Энэ талаар барилгын организацинуудай олон коллективүүд үльгэр жэшээ харуулна. Барилга-хабсаралгын ажал хэхэ энэ жэлэй түсэбые болзорһоонь урид, декабриин 28-да дүүргэхэ, түсэбөөр хараалагдаһан бүхы барилгануудые саг болзор соонь ашаглалгада тушааха хэрэгтэ тэдэнэй хүсэ шадал элсүүлэгдэнхэй.

Энээнэй ашаар табан жэлэй шиидхэхы жэлэй түрүүшын хахадта горитой алхам урагшаа хэгдээ. Хамта дээрэ 134 миллион түхэригэй гэхэ гү, али 1972 оной түрүүшын хахадтай сасуулхада, 2,3 дахин үлүү ехэ гол фондууд ашаглалгада оруулагдаһан байна. Түмэр хүүргүүдэй металл зүйлнүүдэй заводой түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оруулагдаад, завод продукци бүтээн гаргадаг предприятинуудай тоодо оробо. Хамта дээрэ 1434 эбэртэ бодо малай, 9500 хонидой байха байра колхоз, совхозуудта баригдаа.

Социалис Ажалай Герой, Буряадай барилгын управлениин бригадир Б. А. Полторацкиин, гэр байрын комбинадай бригадые даагша Г. О. Песковой, «Бурятцелинстрой» трестын бригадир Г. М. Бардаковой нэрэ республика соогоо үнинэй мэдээжэ болонхой. Эдэ нүхэдэй ударидаг бригаданууд республикымнай ниислэл Улаан-Үдые, зарим хүдөө тосхонуудые шэмэглэһэн гоё һайхан байшан, гэрнүүдые бодхоогоо.

Барилгын талмай дээрэ, барилгын хабсаргамал зүйлнүүдые бүтээдэг предприятинуудта габшагай ёһоор ажаллажа байһан олон түрүүшүүлые нэрлэмээр. Гэр байрын комбинадай бетонщнгуудай бригадые даагша С. Н. Баторов, «Бурятцелинстрой» трестын комплексно бригадын бригадир М. И. Смердов, Буряадай барилгын управлениин ажахын тоосооной комплексно бригадануудые даагшад В. К. Рубцов, А. И. Стародубцев болон бусад олон түрүүшүүлэй эршэтэ ажалаар шэнэ барилганууд урган бодоо. Республикымнай барилгын организаци, барилгын индустриин предприятинуудта хамта дээрэ 28 гаран мянган барилгашад ажаллана.

Тэдэнэр капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөри ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, түсэбөөр хараалагдаһан барилгануудые саг болзор соонь ашаглалгада тушааха гэжэ бага бэшэ анхарал оролдолго гаргана.

Хэдэн мянган барилгашад, хабсаргагшадые һайндэрөөрнь амаршалжа, бодхоһон барилгануудайнь түлөө ехээр баясхалан хүргэхэтэй, барилгын организацинуудай дутагдалнууд, шиидхэхэ ёһотой асуудалнууд тушаа тоогоогүй гарахаар бэшэ. Капитальна һомололго хэрэглэхэ, барилгын материал гаргашалха, ажалаа эмхидхэхэ талаар бии байгаа ехэ дутагдалнууд үшөө зайсуулагдаагүй байһаар. Энэ ушарһаа арадай ажахыда ехэ удха шанартай барилганууд удаанаар хэгдэнэ.

Республикымнай барилгашад капитальна һомололго хэрэглэхэ жэлэй түрүүшын хахадай даабари дүүргэжэ шадаагүй. Барилга-хабсаралгын олон организаци шэнэ барилгануудые ашаглалгада тушааха, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түсэбөө хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

Түсэбөөр хараалагдаһан барилгануудые саг болзор соонь ашаглалгада оруулха бүхы арга боломжо республика доторнай бии. Хүсэ ехэтэй барилгын техникэ — кранууд, экскаваторнууд, бульдозернууд, тракторнууд, скрепер, грейдернүүд, мүн бусадшье олон механизм барилгашадай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга олгоо. Барилгые индустриальна аргаар хэхэ бата бэхи бааза байгуулагдажа байна. Тиигэжэ хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүд, барилгын шэнэ материалнууд үйлэдбэрилэгдэжэ, промышленна үйлэдбэриин, культурно-ажаһуудалай, хүдөө ажахын барилгануудые, гэр байра бодхоолгодо үргэнөөр хэрэглэгдэжэ эхилээ.

Эдэ арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ, барилгые һайнаар, түргэнөөр, хямдаар бодхохо, капитальна һомололго ашаг үрэтэйгөөр гаргашалха гээшэ барилгашадай нэрэ хүндын хэрэг мүн. Шухала хэрэг гэхэдэ, урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхын тула бии байгаа дутагдалнуудаа зайсуулха, ажалай эмхидхэл эрид һайжаруулха хэрэгтэй. Техникэ, механизмуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, барилгын ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, шанар һайжаруулха, барилгын бааза улам хүгжөөхэ шухала.

Түсэблэлгын болон экономическа шэнэ гуримда республикымнай барилгын организацинуудай орохо бэлэдхэл хүргэгдэжэ байна. Зарим организацинууд ажахын реформо бэелүүлээ. Энэ хадаа тэдэнэй үүргэ, харюусалга улам дээшэлүүлнэ, шэнэ эрилтэ урдань табина. Саашадаа барилгашадай ажал болбол дүүргэгдэһэн, ашаглалгада тушаагдаһан барилгануудай хэмжээгээр сэгнэгдэхэ болохо юм. Барилгын шанар һайжаруулха, материал, эд хэрэгсэл зүбөөр гаргашалха эрилтэ бүри шангаар табигдана.

Республикынгаа барилгашадта амжалта хүсэе!

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. Н. НОРБОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын зургаануудта удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын штабай начальник нүхэр Норбоев Найдан Норбоевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной августын 10.

САБШАЛГА, ҺУРИЛЭЛГЫН ХООРОНДО АЛГАСА ГАРГАХАГҮЙ

НАДХАМА ҮНДЭР НОГООН СОО

Фото-репортаж

Бэшүүрэй совхозой бүһэсөө надхама үндэр ногоотой сабшалан дээрэ Санжа Эрдынеевич Содбоевой хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал бригада ажалладаг юм. Тус бригадада 18 үбһэшэд хүдэлнэ. Эдэнэр тракторай дүрбэн косилкатай, хоёр тармууртай, үбһэ сомодог оньһон түхеэрэлгэтэй.

Эндэ үдхэн үндэр ногоон ургаад, эбхэрэн долгилно. Механизаторнуудтай хөөрэлдэхэдэ, эндэһээ гектарай 20 центнер тэжээл абтаха гэжэ багсаамжалнад.

Тракторай үргэн гэгшын хоёр тармуураар суглуулһан баалые эндэ тэндэһээнь хуми хумиһаар 4 трактор нагшуургануудаараа түлхеэд лэ, бухал болгожо, тэрэ дары һүриин хажууда абаашана.

Нүхэр Содбоевой хүтэлбэрилдэг бригада ажахы соогоо эгээл түрүүлэн үбһэндэ ороһон байна. Мүнөө 300 гаран центнер үбһэ һүрилөөд. 200 тонно сенаж дараад байна. Байгша ондо эдэнэр 13.400 центнер үбһэ абаха түсэбтэй.

— Һаянай хура бороо орожо, ехэ һаалта хэнэ. Бидэ наратай сэлмэг үдэр үглөөнһөө үдэшын боро хараан болотор ажалланабди. Нёдондо-нойхидо орходоо хоёр дахин ехэ үбһэн абтаха байна. Би арбан гурбадахи жэлээ бригадираар ажалланаб. Жэл бүри абаһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэгбди,—гээд С. Э. Содбоев хөөрэнэ.

Дүй дүршэлтэй Очир Батуев, Дамша Тогошиев, ВЛКСМ-эй гэшүүн Гомбо Норбоев гэгшэд халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ. Косилкашад Владимир Саможапов, Анатолий Разуваев, Бадматар Будаев гэгшэд МТЗ-50 тракторнуудаар үбһэ сабшахадаа, нормоёо нэгэ-нэгэ гектараар үлүүлнэ.

— Гар хажуургшад шугы бургааһан соогуурхи, ханаабай захаархи ногоо сабшана. Гурбадахи отделениидэ гар хажуургшадай гурбан звено эмхидхэгдээ. Бороотойшье үдэртэ эндэ 36 хүн сабшалга хэдэг. Тэндэ 900 центнер үбһэн һүрилэгдөө, — гэжэ совхозой парткомой секретарь Никифор Филиппович Афанасьев хэлэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бригадир С. Э. Содбоев, трактористнар В. Саможапов, А. Разуваев, Б. Будаев косилкаар үдхэн ногоо сабшана; тракторнууд үбһэ тарман суглуулна; үбһэ һүрилэлгэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН БАРИЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА БАРИЛГАШАН ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республика дотор капитальна барилга хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө иимэ хүнүүдтэ Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Железняков Юрий Васильевичта — «Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын начальник.

Куренков Григорий Яковлевичта — «Бурятремстрой» трестын заһабарилга-барилгын 1-дэхи управлениин модошо дархашадай бригадын бригадир.

Кушнарёв Пётр Сафоновичто — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 1-дэхи захиргаанай шулуушадай бригадын бригадир.

Черных Максим Тимофеевичтэ — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын нэгэдэхи захиргаанай начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной августын 10.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН БАРИЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө иимэ хүнүүдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха гэбэл:

Бочаров Тихон Васильевичые — «Бурятцелинстрой» трестын оньһожоруулагдаһан нүүдэл 173-дахи колоннын комплексно бригадын бригадир.

Галяутдинов Александр Ямалиевичые — «Бурятгражданпроект» институдай проектнэ 1-дэхи мастерскойн начальник.

Горлин Семён Гавриловичые — «Бурятремстрой» трестын оньһожоруулгын участогай бульдозерист.

Дашук Семён Леонтьевичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 1-дэхи захиргаанай участогай начальник.

Дорофеев Иосиф Ивановичые — «Бурятремстрой» трестын харгын барилгын захиргаанай хүдэлмэришэн.

Еремеева Лидия Александровнае — «Бурятремстрой» трестын заһабарилга-барилгын 1-дэхи захиргаанай штукатур-маляр.

Капустина Алевтина Николаевнае — автомобилиин харгы барилгын ба ашаглалгада тушаалгын управлениин харгы барилгын 1-дэхи захиргаанай түсэблэлгын таһагай начальник.

Кокорин Владимир Васильевичые — «Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын ахалагша прораб.

Коркин Константин Васильевичые — Улаан-Үдын «Горзеленстройн» барилгын бригадын бригадир.

Курбатова Лидия Илларионовнае — «Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын штукатур-малярнуудай бригадын бригадир.

Кушеев Иван Ильичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 1-дэхи захиргаанай шулуушан.

Мульченко Евгений Ивановичые — Улаан-Үдэ хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

Мясников Алексей Павловичые — «Бурятремстрой» трестын асфальто-бетоной заводой хүдэлмэришэн.

Плоткин Олег Борисовичые — Буряадай барилгын управлениин оньһожоруулагдаһан нүүдэл 136-дахи колоннын начальник.

Покровский Николай Николаевичые — Улаан-Үдэ хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй капитальна барилгын управлениин начальник.

Романов Артем Ивановичые — «Воссибтрансстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинадай 3-дахи полигоной начальник.

Сафонов Николай Яковлевичые — «Востоксибэлектромонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын управлениин электро-хабсаргагша.

Судленков Александр Петровичые — «Бурятремстрой» трестын харгы барилгын управлениин мастер.

Фёдоров Дмитрий Ивановичые — «Бурятремстрой» трестын заһабарилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин начальник.

Халзагаров Михаил Ивановичые — «Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын модошо дархашадай бригадын бригадир.

Шангин Иван Фёдоровичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 1-дэхи захиргаанай плиточнигүүдэй бригадын бригадир.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной августын 8.

Л. И. БРЕЖНЕВ А. Ф. ИСМАИЛТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай уряалаар Советскэ Союз ерэһэн Йеменэй Арадай Демократическа Республика Национальна фронтын Генеральна секретарь Абдель Фаттах Исмаилтай августын 10-да уулзажа, хөөрэлдэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев энэ уулзалгада хабаадалсаа.

Советскэ Союз ба Йеменэй Арадай Демократическа Республикын хоорондохи харилсаае саашадань хүгжөөлгын, КПСС болон Национальна фронтын хоорондохи холбоо барисаае улам саашадань бэхижүүлгын асуудалнууд нүхэр ёһоной хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэлэгдөө. Тэрэшэлэн мүнөөнэй уласхоорондын байдал тухай, Дүтын Зүүн зүгтэхи ба Персидскэ тохойн оршомдохи байдал тушаа һанал бодолоо андалдаа.

Партиин XXIV съезд дээрэ абтаһан эб найрамдалта программа бэелүүлхэ талаар КПСС-эй хүсэлэл оролдолгые гүйсэд дүүрэнээр дэмжэжэ байһанаа Национальна фронтын ЦК-гай Генеральна секретарь мэдүүлбэ. Уласхоорондын түгшүүрил һуларуулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, мүн арадуудай национальна эрхэ сүлөөгэй ба социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэл дэмжэхэ хэрэгтэ Л. И. Брежневэй хэһэн хубиин оруулалтые тэрэ үндэрөөр сэгнээ.

Шэнэ ажабайдал байгуулха, эхэ оронойнгоо бэеэ даалһан, национальна дулдыданги бэшэ байдалаа хамгаалха хэрэгтэнь демократическа Йеменэй арадта туһаламжа үзүүлхэ талаар Советскэ Союзай хараа бодолой хубилашагүй байһые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь баталан хэлэбэ.

Йеменэй Арадай Демократическа Республикые, мүн бусад араб арадуудые, тэдэнэй үнэн сэхэ тэмсэлые хододоо дэмжэжэ байдагайнь түлөө А. Ф. Исмаил Урда Йеменэй арадай үмэнэһөө КПСС-эй ЦК-да, Совет правительствада гүнзэгы баяр баясхалан хүргэбэ.

Советскэ Союзай ба Йеменэй Арадай Демократическа Республикын КПСС-эй ба НДРЙ-гэй Национальна фронтын хоорондо саашадаашье бүхы талын хани ёһоной харилсаа холбоотой байхын, харилсан ажаллахын түлөө хоёр тала үгээ ойлголсоһон байна.

(ТАСС).

Совет наймаалагшадай зүблөөн

Совет арадай ажана тэниглэн байдал жэлһээ жэлдэ һайжарна. Илангаяа иимэ ургалта энэ табан жэлдэ улам элеэр харагдана. Арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр гаргалга, ассортиментынь үргэдэлгэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилгэ, шанарайнь һайжаралга — эдэ бүгэдэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга улам дээшэлүүлнэ.

Эдэ асуудалнуудай ямараар шиидхэгдэжэ байһан тухайда СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын коллегиин үргэдхэгдэмэл заседани дээрэ хөөрэлдөөн болоо. Бүхы союзна республиканууудай худалдаа наймаанай министрнүүд заседанида хабаадаа. Тус зүблөөн августын 10-да Москвада болоо.

СССР-эй худалдаа наймаанай министр А. И. Струев элидхэл хэбэ. Долоо һарын турша соо 5,5 миллиард түхэригэй элдэб эд бараан худалдагдаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Энэнь үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхиһөө 5,6 процентээр ехэ болоно. Эд бараанай эрьесэ нилээд үргэдөө.

Нийтын эдеэ хоолой албан зургаание саашадань һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Худалдаа наймаанай, мүн тэдээние эд бараагаар хангадаг предприятинуудай хоорондохи харилсаае саашадань бэхижүүлхэ арга замууд, мүн худалдаа наймаанда саашадаашье оньһожоруулга хэрэглэлгын, эд бараа болон эдеэ хоолой зүйлнүүдые хадагалалгые нарижуулан һайжаруулгын асуудалнууд хаража үзэгдэһэн байна.

Хаража үзэгдэһэн асуудалнуудаар таараха тогтоолнууд баталан абтаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров заседани дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай худалдаа наймаанай болон улад зоной эрилтэнүүдые хангалгын таһагые даагша Я. И. Кабков заседаниин хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

(ТАСС-ай корр.).

Москва.

ДҮРБЭН СОВЕТ АВТОМАТ СТАНЦИ ДЭЛХЭЙ—МАРС ГЭҺЭН ЗАМДА ГАРАНХАЙ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Планетэнүүд хоорондохи замбуулинай замаар ниидэлгын түүхэдэ анха түрүүшынхеэ дүрбэн автомат станци нэгэн доро дабшажа ябана.

Замбуулинай дайдые, Наранай аймагай планетэнүүдые шэнжэлхэ программатай зохилдуулан, 1973 оной августын 9-дэ Москвагай сагаар 20 часта планетэнүүд хоорондо ниидэхэ «Марс-7» гэдэг автомат станци Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

Марсые, тэрэнэй оршон тойронхи дайдые, планетэнүүдэй хоорондохи зайн бүридэлые шэнжэлхэ зорилготой научна хэдэн приборнууд «Марс-7» гэжэ автомат станци дээрэ тодхоогдонхой.

«Марс-7» станци конструкциингаа, шиидхэхэ зорилгынгоо талаар «Марс-6» станцида адлирхуу байна.

Планетэнүүд хоорондо дабшаха станцинуудай ниидэлгэ уридшалан хараалагдаһан программын ёһоор бэелүүлэгдэнэ. Телеметрическэ мэдээнүүдэй ёһоор, эдэ станцинууд дээрэхи түхеэрэлгэнүүд ба научна аппаратура һаадгүй һайнаар хүдэлнэ.

1973 оной августын 10-да Москвагай сагаар 2 часта «Марс-4», «Марс-5» гэжэ станцинууд тус тустаа Дэлхэйһээ 6 миллион 432 мянган километрэй, 5 миллион 67 мянган километрэй зайда; харин «Марс-6», «Марс-7» станцинууд — 1 миллион 535 мянган километрэй, 102 мянган километрэй зайда дүүлин дабшажа ябаба.

Дүрбэн автомат станциин ниидэлгэнь командно-хэмжэн тодорхойлдог оньһон түхеэрэлгэнүүдэй туһаламжаар, Алас холын замбуулинтай холбоо хэдэг центрһээ залагдан жолоодогдоно. Планетэнүүд хоорондын «Марс-4», «Марс-5», «Марс-6», «Марс-7» гэжэ станцинуудһаа ороһон мэдээнүүд СССР-эй Наукануудай академиин институдуудта, залан жолоододог-тоолон тодорхойлдог центртэ шэнжэлэгдэнэ.

Марс тухай, тэрэнэй оршон тойронхи дайда тухай түгэс бүрин мэдээнүүдые абаха зорилгоор замбуулинай эдэ станцинууд ниидхүүлэгдэһэн байна.

ЗЭДЫН аймагай «Мир» колхозой гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүдэлжэ байна. Колхозой партийна организаци болон правлени ажалшадай дунда политическэ болон эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тиигэхэ зуураа, юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ колхознигуудай хүсэл зориг шэглүүлнэ.

Хүдөө ажахын шухалын шухала хүдэлмэри—хонидой ноохо хайшалалга һаяхан дүүрэе. Энэ хүдэлмэри үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо һураггүй эмхитэйгээр үнгэрһэн байна. Колхозой хы хэмжээнүүдые абажа байна.

Энэ зорилго амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада колхозой партийна комитет үбһэшэдэй звенонуудые хангаха (политическэ, культурна, ажаһуудалай талаар) дэлгэрэнгы түсэб табяад, тэрэнээ бэелүүлжэ байнхай.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ колхозой комсомолшууд болон залуушуул ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Июлиин тэн багаар колхозой комсомолшуудай ниитын суглаан боложо, «1973 ондо Бэшүүрэй аймагай колхозууд болон совхозуудта үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, тэрэнэй шанар һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-нууд, бригадануудта агитаторнууд болон политинформаторнуудые, лекторнүүдые хаража болоно. Эдэнэр үнэн үгөөрөө үбһэшэдые эрхим ажалда, ниитын адуу малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэ даалгабаряа дүүргэхэ хэрэгтэнь зоригжуулна.

Бургалтайн сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Б. Д. Очиров эрхим политинформаторнуудай нэгэн юм. Нэгэ үдэр соогоо хэдэн олон хүнүүдтэй уулзажа хөөрэлдэдэг байна. Энэ хүн хурса нюдэтэй, һайнаар хүдэлжэ ябагшадые магтаха, зариметнь зэмэлхэшье, нүгөөдүүлдэнь зүбшэл хэлэхэ, мүн ажаһуудалайшье асуудалаар хөөрэлдэхэ ушар гараха даа.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, партийна комитедэй гэшүүд хүмүүжүүлхы хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Политинформаторнууд: главна агроном А. Малагуев, главна зоотехник В. Уланов, партийна комитедэй гэшүүн В. Батуев, Зэлтэрын сельсоведэй түрүүлэгшэ Я. Клочихин болон бусад колхознигуудай дунда хөөрэлдөө хэдэг, эдэбхи үүсхэлынь бадаруулдаг, ажал эмхидхэхэ, машина, техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэнь туһалдаг юм. Мүн хүн зондо зохисотой ажаһуудал байгуулхын тулада ехэ һанаалаа табидаг байна.

Колхозой түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Дондок Юможаповна Цыбикжаповай колхознигуудтай хөөрэлдэжэ байхыень ходо харахат. Орон дотор, хилын саана болоһон һонинууд тухай, арьбалалта алмалта тухай, һаяхан дүүрэһэн СССР-эй Верховно Соведэй сесси тухай нютагайхидтаа хөөрэжэ үгэдэг юм.

ҮЗЭЛ СУРТАЛШАД ҮБҺЭШЭДТЭ

партийна комитет болон правлениин зүгһөө эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа, колхознигуудай дунда социалис мүрысөө үрэ ехэтэйгээр эмхидхэһэнэй, ноохо хайшалагшадые һайнаар хангаһанай ашаар энэ хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэрөө гээшэ.

Колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үрэ ехэтэйгээр ябуулһанай ашаар энэ ажахы юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй, байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада тус колхоз мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха даалгабаряа үлүүлэн дүүргээ гэбэл: 1423 центнер мяха, 2334 центнер һү, 81 центнер ноохо түсэбһөө гадуур тушаагаа. Энээнтэй хамта бүхы түрэлэй малай тоо толгой олошороо, ашаг шэмэнь дээшэлээ. Үнгэрэгшэ жэлтэй сасуулхада, мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө 400 грамм ноохон ехээр хайшалагдаа, тиихэдэ хамта дээрээ 12 процентээр ноохон ехээр абтаһан байна. Ганцахан ноохо худалдалгаһаа 180 мянган түхэригөөр мүнгэн олзонь ехэ болоо.

Энэ колхозой гэшүүд байгша онойшье түрүүшын хахад жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ. Гүрэндэ мяха худалдаха түсэб 157 процент, һү — 102, ноохо 107 процент дүүргээ. Аймаг дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй хахад жэлэй дүнгөөр энэ ажахы нэгэдэхи һуури эзэлжэ, партиин райкомой, аймагай соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын улаан туг абаһан байна.

Мүнөө эндэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри түлэг дундаа. Бүдүүн, шэмэтэ тэжээл хаһа саг соонь, һайн шанартайгаар, хүрэхэ хэмжээтэйгээр бэлэдхэбэл, мал ажалһаа эдеэ хоолой зүйл улам ехээр абтаха, ниитын мал улам олошорхо байна бшуу. Колхозой гэшүүд энээниие тон һайн мэдэнэ. Тиимэһээ энэ жэлдэ 42 мянган центнер үбһэ хуряажа абахын тулада бүэй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол зүбшэн хэлсээ һэн. Энэ суглаанда комсомолшуудһаа гадна, һургуулиин шабинар, дээдэ болон дунда һургуулинуудта һуража байһан студентнэр уригдаа. 24000 центнер тон һайн шанартай үбһэ, 2000 центнер витаминтай ногооной гурил, 500 центнер набшапата тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн уялга суглаанда хабаадагшад абаһан юм. Энээниие бэелүүлхын тулада үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ 250 хүбүүд, басагадые эльгээхэ гэһэн тогтоол суглаан баталжа абаад, энэ үүсхэлые дэмжэхэ уряалтайгаар аймагай бүхы залуушуулда хандаһан нэмэл бэшэг гаргаа бэлэй.

Комсомол Андрей Гармажаповай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай оньһожоруулагдаһан бригада холын сабшалан дээрэ габшагайгаар хүдэлжэ байна. Андрей Гармажапов тус ажахын эрхим хүнүүдэй нэгэн юм. Габьяата ажалайнгаа түлөө мүнөө жэлдэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай. Энэ бригадада элдэб янзын хүнүүд хүдэлнэ. Жэшээнь, багша В. Гармажапов, студентнэр Б. Бадмаев, С. Гармаев, мүн шофер В. Банзаракцаев, тракторист Фёдор, Батор Раднаевтан, Д. Банзаракцаев болон бусад бии. Комсомол-залуушуулай эбтэй эетэй энэ коллектив түсэбэй ёһоор 5000 центнер үбһэ һурилхэ ёһотой, зүгөөр эдэнэр энэ тооһоо һураггүй ехые бэлэдхэхэ хүсэлэнтэй. 7 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ гэһэн уялгатай энэ бригадынхид хүдэлжэ байна.

Я. Е. Самойловой звено үбһэнэй хүдэлмэридэ мүн лэ һайнаар ажаллана. Үбһэ һурилхэ даалгабаряа 120—130 процент дүүргэнэ. Энээндэнь Яков Еремеевичэй аша габьяа ехэ. Юуб гэхэдэ, звенодоо ажалаа зүбөөр эмхидхэнэ, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө эдэнэр үндэр дээдэ харюусалгатайгаар ажалланад.

Үбһэ хуряалгын халуун хаһада үбһэшэдэй звено-

Гадна агитбригада байгуулагданхай, колхознигуудые хангадаг гуримтай. Лектор гү, али политинформатор, клубай хүдэлмэрилэгшэд, библиотекарь, уран һайханай кружогойхид, киномеханик энэ агитбригадада оролсодог юм. Мэнэ һаяхан колхозой комсомолой комитедэй секретарь Владимир Очиров түрүүтэй Зэлтэрэдэхи отделениин үбһэшэдэй звенонуудта энэ агитбригада ябаһанаа ерээ. Библиотекарь хүнүүдэй ном һэлгээ, клубай хүдэлмэрилэгшэд «мүнөөдэр хэн түрүүлнэб?», «түрүү хажууршадта алдар соло» гэһэн хуудаһануудые гаргаа, үдэшэлэн уран һайханай кружогойхид концерт табяа.

Политическэ хүдэлмэриие аша үрэ ехэтэй болгохын тулада партийна комитет ехэ оролдолго хэшээл гаргадаг байна. Энэ зорилгоор партком (секретаринь Г. М. Мункуев) хүдөө ажахын кампани бүхэндэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриин дэлгэрэнгы түсэб табяад, тэрэнээ нарин нягтаар бэелүүлдэг гуримтай.

И. ПОПОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

ИЛАГШАДТА—ШАН

Москваһаа баяртай мэдээсэл абтаба. Байгша оной хоёрдохи кварталай туршада ехэ амжалта туйлаһанайнь, бүхэроссин социалис мүрысөөндэ илаһанайнь түлөө РСФСР-эй ой модоной ажахын министерство, ой модоной ба саарһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК Буряадай АССР-эй ой модоной ажахын министерствын мэдэлэй Заудинскын туршалгын оньһожоруулагдамал лесхозой коллективтэ (директор С. Т. Мартынов, партбюрогой секретарь Н. А. Аюев, профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ В. А. Халматов) дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан барюулха гэһэн тогтоол абаба. Тиихэдэ хоёрдохи мүнгэн шанда Ивалгын мехлесхозой коллектив хүртэбэ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда Түнхэнэй оньһожоруулагдамал лесхозой коллектив (директор М. Ф. Кожевин, парторг И. Я. Кочнев, профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ В. И. Петрова) хүртэбэ. Хоёрдохи мүнгэн шан Кабанскын, гурбадахи „ — Романовкын мехлесхозуудай коллективүүдтэ олгогдоһон байна.

Тэрэшэлэн Буряадай АССР-эй ойн модоной ажахын министерствын, профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар Кикиин лесхозой коллективтэ барюулха гэһэн шиидхэбэри абтаа.

Лесничествэнүүдэй коллективүүдэй хоорондо дэлгэрһэн бүхэроссин социалис мүрысөөндэ Хяагтын аймагай Хүдэриин лесничествын коллектив (ахалагша лесничий А. И. Серебренников) илажа, РСФСР-эй ой модоной ажахын министерствын, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэбэ. Хоёрдохи шан Татауровай (Прибайкалиин аймаг) лесничествын коллектив абаха болобо.

Г. ЯМПИЛОВ.

КОМСОМОЛ ХҮБҮҮН ТҮРҮҮЛНЭ

Сагаан нуур гэжэ газарта комсомол-залуушуулай һүнэй фермын коллектив һууриржанхай. Эндэ 10 һаалишад ажаллана. Һаалишан, комсомол хүбүүн Баир Санжимитыпов харууһалжа байһан 23 үнеэнһээ июнь һарада 4731 килограмм һү һаажа, суг хүдэлдэг нүхэд cooһoo онсо шалгараа. Үнгэрэгшэ һарада энэ нүхэр 4942 килограмм һү һаажа абаба. Тус коллективые Бальжинима Дубшанов лаадаг юм.

Худанай совхозой Сагаан нуурай һүнэй фермын коллектив зунай үедэ ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, урдаа табигдаһан зорилгонуудаа бодото дээрэнь дүүргэхын тула габшагай бэрхээр ажаллажа байнхай.

Б. ЧИМИТОВ.
Хэжэнгын аймаг.

МҮНӨӨДЭР—БАРИЛГАШАДАЙ ҮДЭР

БУЛТАНАЙНЬ ХҮСЭЛЭН НЭГЭ

Һүүлэй арбаад жэл соо республикымнай хүдөө нютагуудта тон ехэ барилга хэгдэһэн байна. Һургуули болон саад-яслинуудай, соёлой ордонууд, байрын гэрнүүд илангаяа олоор баригдана. Саашадаа хүдөө нютагуудта бүри ехэ барилга хэхэ, һаалишад, хонишод, механизаторнуудай байдал һуудалые улам һайжаруулха гэһэн шиидхэбэри партиин XXIV съезд дээрэ баталан абтаа һэн бшуу. «Бурятцелинстрой» трестын барилгашад энэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула яһала оролдоно. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ хүдөө барилганууд дээрэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Түргэнөөр, һайн шанартайгаар барилга хэхын тула хүдөө барилгашадые материалаар гүйсэд хангаха баазанууд эмхидхэгдэжэ эхилэнхэй. «Бурятцелинстрой» трестын коллектив хүдөө нютагуудта түмэр-бетон зүйлнүүдые хэхэ заводуудые барина. Хурамхаанай, Кабанскын барилгашад өөрын заводуудтай болоһон.

Хэдэхэн жэлэй саана Зэдэ тосхондо түмэр-бетон зүйлнүүдэй завод баригдажа эхилээ бэлэй. Заводой цехүүд соо жэлдээ 6 мянган кубометр түмэр-бетон зүйлнүүд бүтээгдэхээр хараалагдана. Тус завод 1972 ондо ашаглалгада үгтэһэн байна. Түрүүшын жэлдэ заводой коллектив 1.150 кубометр барилгын хэрэгсэл гаргаа.

— Байгша он соо 3.000 кубометр түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээн гаргаха даабаритайбди. Энэ зорилгоё дүүргэхын тула хүдэлмэришэднай яһала оролдоно, — гэжэ тус заводой директор Валерий Иванович Обухов хөөрэнэ.

Заводой цехүүдэй хүдэлмэри сүм оньһожоруулагдаһан байха юм. Хүсэ ехэтэй кранууд, бетоной холисо худхаха түхеэрэлгэнүүд эндэ тодхогдонхой. Бетонщик, оператор, машинист гэһэн мэргэжэлтэй зон эндэ хүдэлнэ. Нэгэдэхи халаанай дүүрэхэ багта тус заводой цехүүд соогуур ябажа гарабабди. Хүдэлмэришэд туха сүлөөгүй ажаллажа байбад.

— Мүнөөдэр 15 кубометр продукци гаргаха хүсэлэнтэйбди. Аймагай түб Петропавловка тосхондо баригдажа эхилһэн хүдөөгэй мэргэжэлтэдэй училищиин барилгада элдэб зүйлэй продукци эльгээнэбди. Энэ ехэ барилгын хүдэлмэри һаатуулхагүйн тула бидэнэр бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэн, улам эршэмтэйгээр хүдэлхэ болонолди даа, — гэжэ бетонщигуудай бригадир Н. П. Тугаринова бидэндэ хөөрэнэ. Тэрэнэй даадаг бригадын хүдэлмэришэд тон харюусалгатай ажал хэжэ байдагаа һайн ойлгоно. Тиимэһээл халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэжэ, һайн шанартай продукци ехээр гаргахын тула үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлнэ бшуу.

Нина Петровна Тугаринова урдань барилгада штукатурщигаар хүдэлдэг һэн. Заводой нээгдэхэдэ шэнэ мэргэжэл шудалаад, долоон хүнһөө бүридэһэн бригадые хүтэлбэрилнэ. Богонихон болзор соо шэнэ мэргэжэлдэз дадажа, оньһон түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг болоо. Ажалаа эмхидхэхэдээ бэрхэ юм. Нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Бригадынь гэшүүд Галина Вершинина, Татьяна Синюшкина гэгшэд бетонщигой, оператор, машинист гэһэн мэргэжэлнүүдые тэгшэ һайнаар шудалһан юм. Тиимэһээл ажалдаа үндэр бүтээсэ туйлана. Тус бригадын нэрэ соло заводой Хүндэлэлэй самбар дээрэ гаргагдаһан байна. Эдэнэр социалис мүрысөөндэ эрхим лэжэ ябаһаар.

Н. П. Тугариновагай бригадатай мүрысэдэг М. В. Хохловагай бригадын бетонщигууд халаанайнгаа даабари 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, хаба шадалаа харуулна. Тус заводой хүдэлмэришэд жэлэй эхинһээ 1.620 кубометр түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээжэ, хүдөө барилгашадта эльгээгээ.

— Бетоной холисо худхаха үшөө хэдэн оньһон түхеэрэлгэнүүд эндэмнай тодхогдохо юм. Тиигэхэдэ жэлдээ 6 мянган кубометрһээ дээшэ продукци гаргадаг болохобди, — гэжэ заводой директор В. И. Обухов хэлэжэ байгаа һэн.

Тус заводой дэргэдэ ганса түмэр-бетон зүйлнүүд бүтээгдэхэ бэшэ юм. Барилгада үргэнөөр хэрэглэгдэдэг халаан хүбхылгэгдэһэн перлит эндэ үйлэдбэрилэгдэдэг болонхой. Шулуу тээрмэдэдэг түхеэрэлгэнүүдэй нэрьсэнһээ дадаагүй хүнэй шэхэнэй дүлииршэхөөр. Перлит халаадаг пеэшэнэй машинист-оператор Фёдор Лебедевич Селифонкинтой эндэ танилсабабди. Табяад наһанай, үндэр томо бэетэй хүн оньһон түхеэрэлгэнүүдээ наринаар шалгажа байба.

— Халаан соогоо 10—12 кубометр перлит халаажа, хүнгэн шанартай болгоод барилгашадта эльгээнэбди. Жэлэй эхинһээ 1.639 кубометр продукци үйлэдбэрилэн гаргаабди. Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын тула яһала оролдонобди, — гэжэ машинист-оператор Ф. Л. Селифонкин хэлэжэ байгаа бэлэй.

Хүдэлмэришэнэй үгэ бүхэндэнь этигэхээр. Эдэнэй үйлэдбэрилэн гаргаһан перлит Зэдын, Сэлэнгын аймагуудай хүдөө барилгашад үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой. Перлит халаадаг түхеэрэлгэ ганса Зэдын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой дэргэдэ тодхогдоһон юм. Эдэнэр ойрын жэлнүүдтэ бүри ехэ продукци гаргажа, хүдөө барилгашадаа һайн шанартай материалаар хангадаг болохонь.

Шэнэ заводой цехүүд соо эршэтэ ажалай аялга зэдэлжэл байна. Үдэр хоногой ошохо тума заводой хүдэлмэришэд улам ехэ продукци бүтээн гаргаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ХҮН ЗОНДО БАЯР АСАРАГШАД

УЛААН-ҮДЭ ХОТЫН ДСК-гай хоёрдохи прорабска участогтахи Георгий Иосифович Песковой даадаг коммунис ажалай бригадые танихагүй хүн үсөөн байха. Тус бригадада гуша гаран хүн ажалладаг юм. Тэдэнэй дунда коммунис ажалай ударнигууд Зинаида Косолапова, Любовь Дружинина, Галина Собенникова гэгшэд илангаяа ша[...] гаржа, халаанайнгаа нормо хо[...] үлүүлэн дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: штукатур-шэ[...]дэгшэд, коммунис ажалай удар[...]гууд З. Косолапова, Л. Дружинин[...] Г. Собенникова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУДАЙ ОРОН

Советскэ Союз дэлхэйн бусад алишье гүрэнһөө ехээр барилга эрхилдэг. Ороноймнай карта дээрэ жэл бүхэндэ шэнэ 20 город, хүдэлмэришэнэй ажаһуудаг тосхон оруулагдана, промышленна томо 1—2 предприяти гү, али объект ашаглалгада тушаагдана, 9,5 мянган байрада хүн зон нүүн ороно.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госстройн түрүүлэгшэ И. Т. Новиков ТАСС-ай корреспондент Т. Аккуратовагай гуйлтаар барилгашадай юһэдэхи табан жэлэй туршада, мүн тэрэнэй шиидхэхы жэлдэ хэр ажаллажа байһан тухайнь хөөрэжэ үгэбэ.

МАНАЙ ОРОН ДОТОР капитальна барилгада ехэ мүнгэн зөөри һомологдоно. Юһэдэхи табан жэлдэ 1966—1970 онуудайхиһаа 42 процентээр үлүү ехэ мүнгэн зөөри зорюулагдана.

Научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ ехээр нүлөөлдэг һалбаринууд — энергетикэ, металлурги, химии, нефтехими, машина бүтээлгэ ба электронико урданай мэтэ хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. 1975 ондо энергетическэ хүсэ шадалнай 75 миллион киловаттһаа үлүү ехээр нэмэхэ юм. Энэ хадаа электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгые триллионһоо үлүүтэй киловатт-час хүргэхэ арга хангана. Дэлхэй дээрэ эгээл томо, 6 миллион киловатт хүсэтэй Красноярска ГЭС-ые ашаглалгада тушаалга хадаа бүхы барилгашадаймнай ехэ һайндэр болоо. ГЭС-ые бодхоогшодто Ленинэй шан энэ жэлдэ олгогдоо. Нурегэй гурбан агрегат болзорһоо урид ашаглалгада оруулагдаба. Байгша оной 6 һара соо Мурманска областиин Кольско атомна электростанци, Туркмениин Марыйска ГРЭС, Костромской ГРЭС-эй 8-дахи энергоблок, Украинын Запорожско ба Углегорско ГРЭС-үүдэй агрегатууд ашаглалгада оруулагдаа.

Химическэ промышленность түргэнөөр хүгжэнэ. Тиихэдэ энэ һалбариин предприятинуудай барилгада зорюулагдаһан мүнгэн зөөриин 50 процентнь минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилдэг завод, комбинадые шэнээр бариха, хуушануудыень һэльбэн заһабарилха хэрэгтэ гаргашалагдана.

Шулуу нүүрһэнэй, хара ба үнгэтэ металлургиин промышленностиин шэнэ барилганууд ашаглалгада оруулагдаха. Новолипецкэ металлургическа заводой, Карагандинска металлургическа комбинадай, Красноярска, Братска алюминиин заводой доменно пеэшэн, цехүүд баригдажа дүүргэгдэхэ. Курска магнитна аномалиин район барилгын горитой ехэ талмай болохо юм. Эндэ хара металлургиин бүхэсоюзна удха шанартай бааза байгуулагдахань. 1975 ондо оромнай эндэһээ 40 миллион тонно руда малтан абаха.

Юһэдэхи табан жэлэй эгээл томо барилга Камска автозавод (Татарска АССР) болоно. Тэрэ ехэ ашаа шэрэхэ 150 мянган автомобиль, 250 мянган двигатель жэлдээ бүтээхэ хүсэ шадалтай. Завод барилгада олон тоото предприяти хабаадалсана. Түрүүшын автомобилиие конвейерһээ 1974 ондо гаргахын тула завод-гигант бодхогшод бүхы хүсэ шадалаа гарган ажаллана.

Тюменскэ областиин хойто зүгтэ ехэ хүдэлмэри хэгдэһээр. Нефтиин шухаг хэбтэшэ хэрэглэхэ мантан томо нефтегазова территориально-үйлэдбэриин комплекс байгуулагдажа эхилээ. Тэрэ хадаа бүри энэ табан жэлэй хугасаада орон доторнай нефть буйлуулан абалгые ехэдхэхэ арга олгохо юм.

Энэ табан жэлэй үедэ хүдөөгэй барилгада ехэ мүнгэн зөөри зорюулагдаа. Ганса энэ жэлдэ 150 элеватор, комбинированнэ тэжээл үйлэдбэрилхэ томо 45 предприяти, шубуунай 120 фабрика, үйлэдбэриин ба ку[...] турно-ажаһуудалай бу[...] олон барилга, гэр байран[...] баригдаха байна. Хүдөө т[...] хонууднай гоё һайхан, [...] босон түхэлтэй болохо.

Арад зоной материал[...] болон культурна бай[...] эрид һайжаруулха гээшэ[...] бан жэлэй гол зорилго [...] Энээнтэй хамта бидэ[...] арад зоной хэрэглэлэй эд [...] раа бүтээхэ предприяти[...] дые барилгада ехэ анха[...] хандуулнабди. Нимэ фаб[...] ка завод, комбинадууд [...] публика, хизаар, област[...] хэндэ баригдана. Хүн[...] эдеэ хоолой, мяха-һ[...] промышленностиин [...] приятинуудые бодхоожо [...] гаа барилгашад үүргэ [...] рюусалгаяа мэдэрэн ажал[...] на. эдэ барилгануудые т[...] гэнөөр бариха гэжэ оролдо[...] Тус һалбариин предприя[...] нуудые бушуу түргэнөөр [...] рижа дүүргэхэ гэһэн Мо[...] вагай, Белорусска ССР[...] Молдавска ССР-эй ба Д[...] нецкэ областиин барилга[...] дай, барилгын предприя[...] нуудай коллективүүдэй [...] хэлые КПСС-эй ЦК энэ [...] лэй эхиндэ һайшааһан [...] на. Барилгашадай энэ [...] хэл хаа хаанагүй дэмжэг[...]

Советскэ Союз «шэнэ [...] нүүдтэ нүүн орогшолой о[...] гэжэ нэрлэгдэнэ. Гэр ба[...] барилгаар оромнай дэл[...] дээрэ түрүү һуури эзэл[...] Табан жэлэй хугасаада [...] та дээрээ 580 миллион [...] тоодо энэ жэлдэ 117,6 [...] лион дүрбэлжэн метр [...] рын талмай ашаглалгада [...] шаагдаха юм. Барилгын [...] нар, город, хүдөө тосхо[...] дай архитектурна бай[...] һайжаруулха зорилго таб[...] данхай.

Барилгашад жэлэй түр[...] шын 6 һарын даабариие [...] бэшээр дүүргээ. Подря[...] хүдэлмэри хэхэ даабари [...] та дээрээ дүүргэдээ. 19[...] миллиард түхэригэй үнэ[...] тэй гэхэ гү, али нёдо[...] жэлэй энэ үеынхитэй [...] суулхада, 13 процент[...] үлүү ехэ гол фонд[...] ашаглалгада тушаагда[...] байна. Гэхэтэй хамта ү[...] олон барилгын, хабсара[...] организаци шэнэ бари[...] нуудые ашаглалгада ту[...] ха, ажалай бүтээсэ дээ[...] лүүлхэ, олзо доход аба[...] барилгын өөрынь үнэ [...] хямдаруулха даабаряа дү[...] гээгүй. Тиимэһээ жэлэй ү[...] дэгшэ һаранууд эршэ [...] сэтэйгөөр ажаллаха, энэ[...] лэй түсэбые дүүргэхын [...] ла хүсэ шадалаа элсүү[...] хэрэгтэй болоно.

Арга боломжынгоо [...] гээр ажаһууха мэтээр бари[...] га эрхилхэ хэрэгтэй [...] КПСС-эй ЦК-гай Генераль[...] секретарь Л. И. Брежн[...] партиин XXIV съезд дээ[...] заагаа һэн. Мүнгэн зөө[...] барилгын материал гам[...] гаар хэрэглэхэ, бари[...] ашаг үрэ дээшэлүүлхэ [...] шэ барилгашадай шухала [...] рилго юм. Проектно-сме[...] хэрэг һайжаруулха, ашагл[...] гада тушаагдаха ёһотой [...] рилгануудта арга боломж[...] хүсэ шадалаа элсүүлхэ, [...] рүү онол арга хэрэглэхэ [...] лэ ехэ шухала.

УКРАИНЫН ССР. Герой-город Одессэ улам үргэн ехэ болоно. Юһэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо эндэ Танровай нэрэмжэтэ шэнэ һуурин урган бодоо.

Городой морягуудай, докернуудай, промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй олон мянган гэр бүлэнэр шэнээр баригдаһан олон дабхартай байшангуудта болбосон түхэлтэй байрануудые абаа.

«Черноморгидрострой» трестын 463-дахи СУ-гай Ю. Н. Складановскиин комплексно бригада Одессэдэ түрүүшүүлэй нэгэн боложо, Москвагай барилгашан Злобиной бригадын үүсхэлээр подрядна онол арга хэрэглэжэ эхилһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Черноморгидстрой» трестын 463-дахи СУ-гай түрүү үйлэдбэришэд (зүүн гарһаа) комплексно бригадын хүтэлбэрилэгшэ Ю. Н. Складановский, барилгашад Н. В. Майсак, А. И. Мороз.

ТАСС-ай фотохронико.

„САҺАНАЙ МОТОЦИКЛ"

ЙОШКАР-ОЛА. СССР-эй ВДНХ-гай нэгэ павильондо хахад жэлэй туршада «саһанай мотоцикл» харуулагдаа. Энэ хугасаа соо 2,5 мянган хүн тэрэнэй чертёжоор һонирхон, авторнуудтань хандаһан байна.

Мариин политехническэ институдай студентнэр агаарай сананнуудые бүтээгээ юм. Тэрэнь Ижевскын мотоциклдал адлирхуу түхеэрэлгэтэй. Харин мөөрынь орондо богонихон аад, үргэн сана табигданхай.

— Мотоциклай эгээл бага шэгнүүр 120 килограмм болодог, — гэжэ авторнуудай нэгэн Валерий Ведерников хөөрэнэ. — «Харин «саһанай сана» 80 килограмм татана. Хүнгэн шанартай материал хэрэглэбэл, тэрэниие 2 дахин хүнгэн болгожо болохо. Агаарай санануудманай эндэ часай 60 километр зайда ябадаг. Хойто зүгэй заха хизааргүй үргэн дайдада бүришье түргөөр ябажа болохо.

Санатай мотоцикл олоор бүтээгдэн гарадаг болохо. Тиихэдээ түрүүшын ондо геологуудай, нефтьшэдэй, модошодой, агнуушадай урдаа хараха улаанъ болохоор хүлеэгдэнэ.

В. АЛЕКСЕЕВ,
ТАСС-ай корр.

Танние ямараар ханганаб?

ХЭХЭ АЖАЛЫНЬ ЕХЭ

Улаан-Удэ хотодо Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн болоо. Тэрээн дээрэ республикын элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанууд 1973 оной нэгэдэхи хахадта бэелүүлхэ түсэбүүдээ ямараар дүүргээб, бюджедээр һомологдоһон мүнгэеэ хэр зүбөөр гаргашалнаб, ажалшадые хамгаалгаяа һайжаруулха талаар асуудалнуудые хэр шиидхэнэб гэһэн ба бусад асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Республикын элүүрые хамгаалагшад бүхы совет арадта, Буряадайнгаа бүхы ажалшадта адли юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй арадай ажахын түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байна. Илангаяа хүн зоной элүүрые хамгаалха хүдэлмэри һайжаруулха, ажалшадай элдэб үбшэндэ дайрагдахагүйн түлөө тэмсэхэ, аргаламжын хүдэлмэрие үрэ ехэтэй болгохо талаар оролдохо, эрхим мэргэжэлэй врачнарые бэлдэхэ, фельдшерскэ пунктнуудай, больница болон поликлиникэнүүдэй, нарайлалгын гэрнүүдэй, диспансернүүдэй материально-техническэ бааза һайжаруулха ба бусад шухала хүдэлмэринүүдые һайнаар ябуулаад байхада элүүрые хамгаалгын хүдэлмэри үрэ һайтай, ажалшадта туһатай байдаг. Элүүр энхэ хүнүүдэй ажабайдал жаргалтай, хэрэг үйлэнь бүтэсэтэй. Эдэ бүгэдэһөө коммунизм байгуулжа ябаа бүгэдэ арадай хэрэг шүүнэ.

Иимэ тобшолол тус зүблөөн дээрэ хэлэһэн хүнүүдэй үгэнүүд дээрэһээ хэжэ боломоор байгаа. Һаяхан болоһо үнгэрһэн РСФСР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ сесси дээрэ ажалшадай ажаһуудалай хэрэгләмжэ хангалгые һайжаруулха тухай асуудалнуудаар абтаһан шиидхэбэринүүдэй элүүрые хамгаалагшадта сэхэ хабаатай байһыень олон нүхэд тэмдэглэжэ, мүнөө жэлэйнгээ хоёрдохи хахадта хэхэ хүдэлмэриингөө түсэбүүдые сессиин хараалһан шиидхэбэринүүдтэй няста холбоотойгоор ябуулха байһанаа тодорхойлбо.

Республикын элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай мүнөө үедэ бэелүүлхэ шухалын шухала зорилго—тэжээл бэлдэлгэ дээрэ хүдэлжэ ябаһан зониие эрхимээр хангаха, таряа хуряалгын халуун хаһые түгэс бэлэдхэлтэй угтаха ба ажалшадай янза бүриин үбшэндэ дайрагдаха ушарые үсөөрүүлхын түлөө тэмсэлээ шангадхаха хараа болоно.

Энээнһээ уламжалан манай республикын хүдөө нютагуудтахи элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанууд урдахи зорилгонуудаа ямараар бэелүүлжэ байнаб гэжэ хараад үзэхэдэ, тэмдэглэмэ һайн дүнгүүдшье, онсолон нэрлэмээр дутагдалнуудшье олон. Республикын элүүрые хамгаалгын зуун табяад аргаламжын гуламтануудай гурбанай нэгэ хубинь али бүхы түсэбүүдээ дүүргээгүй. Жэшээнь, Баунтын, Баргажанай ба бусад аймагуудай больницанууд, хүдөөгэй тубсанаторинууд үбшэнтэниие хэбтүүлжэ аргалха һууринуудаа олон болгоногүй, республикын олонхи аймагуудта хүүгэдэй яслинуудые олошоруулха хүдэлмэри мууса ябуулагдана. Тиигэжэ бии байһан яслинуудта нормоһоо хэмгүй олон үхибүүд байлгагдана. Эдэ багашуулые зүбөөр хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй элүүрые сахилгые һайжаруулха хүдэлмэринүүдые үрэ багатай болгоно.

Элүүрые хамгаалгын урагшатай хүдэлмэри мэргэжэлтэдһээ сэхэ дулдыдадаг. Республика доторнай 14200 хүн энэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа, эрдэм бэлигээ зорюулна. Теэд байгша ондо 143 мэргэжэлтын хүдэлхэ һуури эзэлэгдээгүй байһаар. Энэ ушарһаа врачнарай хэдэн газарта хүдэлмэрилхэ ушар дайралдадаг зандаа. Заримдаа нэгэ врач 2—3 газарта ябажа хүдэлдэг, үрдижэ ядадаг, дутуу ядуугаар үбшэнтэниие үзэдэг байна. Юундэ иимэ ябадал үргэлжэлһөөр бэ гэхэдэ, шухала мэргэжэлэй врачнар үсөөн зандаа. Иимэ байдал илангаяа хүдөө нютагуудта олон тохёолдоно. Тиимэһээ элдэб мэргэжэлэй дээдэ һургуулитай врачнарые хүдөө нютагуудта олошоруулха шухала. Энэ дутагдалые усадхахын тула хүдөөгэй элүүрые хамгаалагшадай ажаһуудалай эрилтэ хангалга һайжаруулха, тэндэхи больницануудые оньһото, һайн техникээр хүсэд хангаха хэрэгтэй. Захааминай, Хориин, Бэшүүрэй, Зэдын болон бусад аймагуудай партийна, совет органууд тус асуудалда анхаралтайгаар хандадаг, шухала хэмжээнүүдые абадаг болонхой. Тэрэнэйнь ашаар тус аймагуудтахи элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай али бүхы арга боломжонууд һүүлэй үедэ яһала һайжаржа байна.

Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай хэхэ, бэелүүлхэ ажал хүдэлмэри тон ехэ. Тэдээн тухай тус зүблөөн дээрэ дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоҗо, шухала хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан, тогтоол ба шиидхэбэринүүд абтаһан байна. Тэдэниие бэелүүлхын түлөө шадалаа гамнангүй оролдохо, юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй арадай ажахын түсэб, даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха байһанаа республикын элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадагшад мэдүүлһэн байна.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

ЭЛИТЭ ПОЭДЭЙ ЗАЛУУ НАҺАН ТУХАЙ...

НОМОЙ ТАГ

Һаяхан манай городой номой магазинуудта Александр Андреевэй бэшэһэн «Есенин» гэжэ ном худалдаанда ороо.

Мүнөө болотор энэ поэдэй байдал, зохёохы ажал хангалтатайгаар шэнжэлэгдээгүй байгаа юм. Гансал һүүлэй 5-6 жэлүүд соо энэ дутагдал усадхагдаар болоҗо байнхай. Эхэдээ Есенинэй ажабайдал ехэ орёо, тэрэнэй намтар болон өөрынь үзэл бодолые зүбөөр шэнжэлээгүй харюу шүлэгүүдэйнь удха, поэдэй зохёохы ажал элеэр ойлгогдохогүй байһаниинь ойлгосотой. Юундэб гэхэдэ, шүлэг бүхэн, зохёол бүхэн үе сагайнгаа социальна, политическэ үйлэ байдалһаа дулдыдадаг, тэрэнэйнгээ гол удхые харуулдаг шуу.

«Есенин» гэжэ танай анхаралда табигдаһан ном соо автор А. Андреев хадаа поэдэй Спас-Клепиковскэ багшанарай хоёр жэлэй училищида һуража байхаһаань эхилээд, Сергей Александровичай түрүүшынхиеэ В. А. Поповой журналда «Хуһан» гэжэ шүлэгөө гаргаһан үе хүрэтэрнь харуулна.

Тингэхэ зуураа тэрэнэй үзэл бодолой хүгжэлтэдэ ямар үйлэ байдалай, ямар зоной горитой ехэ нүлөө үзүүлһые автор адаглан хараха зорилготой байһаниинь мүн лэ эли болоно.

Мүн энэ ном соо поэдэй саашанхи зохёохы ажалда нүлөө үзүүлһэн хэдэн онсо шэнжэ тухай эндэ тэмдэглэмээр.

Нэгэдэхеэр, Есенин хүдөөгэй хүн. Бүри һүүлдэ тэрэ «хүдөөгэй һүүлшын поэдби» гээ хамнай. Тиихэдээ хүдөөгэй ажабайдал, таряашанай ажал поэдэй шүлэгүүд соо гол һууринуудай нэгые эзэлнэ. Мүн тэрэнэй нагаса эжынь аман зохёол һайн мэдэхэ байһан. Тиимэһээ жаахан Серёжа ород аман зохёолтой бүри багаһаа хойшо танилсаһан. Харин нагаса баабайнь үзэг мэдэхэ байһан тула зээ хүбүүндээ бурхан шажанай номуудые уншадаг һэн. Энэ ушар байдал поэдэй зохёохы ажалай саашанхи хүгжэлтэдэ ехэ удха шанартай байһан.

Хоёрдохёор, Сытинскэ типографиин корректор, большевик В. Е. Воскресенский ехэхэн нүлөө үзүүлээ. Тэрээнтэй уулзахадаа, залуу Есенин ангиин тэмсэлтэй танилсаһан, большевик үзэл бодолые зүрхэндөө дүтэ хадууһан байгаа бэшэ гү?

Ном соо гол түлэб ехэхэнээр нүлөө үзүүлһэн ондоо ушар байдалнууд харуулагдана. Ажабайдал хододоо ехэ, үргэн һэмнай. Тиимэһээ ондоошье олохон һони һонин зонтой поэт уулзана. Энээниие ном соо уншана бэзэт.

Тобшолон хэлэхэдэ, хүндэтэ уншагшад, энэ номоор һонирхохо байхат.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ЖУРНАЛАЙ ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй «Политическое самообразование» гэжэ журналай ээлжээтэ номер хэблэлһээ гараа.

РСДРП-гэй II съездын болоһоор 70 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ниитэ гаршаг доро хэблэгдэһэн хэдэн статьянуудаар журнал нээгдэнэ. Тэрэ үе сагай ухаан бодолой хүндэ, һэшхэл мүн» гэһэн түрүү бэшэг, «бүхэлдээ түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэг» гэжэ В. Зевэй статья, «РСДРП-гэй II съезд. Тоо, баримтанууд», «Большевизмын бии болоһон түүхын баримта, буржуазиин удамаршад тэрэниие гажайруулна» гэжэ А. Сахнинай статья, «Ленинэй байһан газар — Логиви» гэһэн В. Московский, В. Семенов нарай статья эндэ уншажа болоно. Журналай хабтаһан дээрэ большевизмын бии болоһоо хойшо партиин гэшүүдэй тоо, мүн социальна бүридэлынь харуулһан диаграмма һонирхолтой байха.

Партийна һуралсал гэһэн ниитэ гаршаг доро КПСС-эй ЦК-гэй апрелиин (1973 оной) Пленумэй материалые теоретическэ семинарнуудта, конференци, лекци, хөөрэлдөөнүүдые хэхэ түсэб угтэнхэй. Мүн һуралсалай шэнэ жэлдэ партийна, комсомолой һуралсалай пропагандистнар, һурагшадта туһаламжа болгон хэблэгдэхэ статьянууд, методикын материалнуудай темэ эндэ заагдаһан байна.

Теоретическэ семинарнуудта һурагшадта туһаламжа болгон, «теоретическэ ба политическэ шухала зорилго» гэһэн гаршагтай академик М. Митинэй статья эндэ хэблэгдэбэ.

«Суртал бодолой хүдэлмэриин ба партийна һуралсалай дүй дүршэлһөө» гэһэн ниитэ гаршаг доро хэдэн статья эндэ бии: «ниитэ эдэбхитэдэй хүсөөр хүдэлдэг методическа соведүүд» гэжэ редакционно статья, «өөһэдын бодото жэшээнүүдэй хүсэн» гэһэн КПСС-эй Калининска обкомой секретарь В. Смирновой, «пропагандистын ажал хүндэлхэ, эрилтэ табиха» гэжэ Грузиин КП-гэй ЦК-гай пропаганда, агитациин таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо В. Качарова гэдэгэй, «олониитые политическэ талаһаань хүмүүжүүлгэ, тэрэнэй аша үрэ, тобшолол хэхэ арга» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай пропагандын таһагай инструктор С. Мостовой гэгшын статьянуудай үзэл сурталшадта туһатай байхань лабтай.

Пропагандистнар болон үзэл сурталай бэшэшье хүдэлмэрилэгшэдтэ туһатай материалнууд, тоо, баримтануудые эндэ уншажа болоно.

СССР-эй Наукануудай академиин экономикын институтай «экономикын асуудалнууд» гэжэ журналай ээлжээтэ номер хэблэлһээ гаража ерэбэ.

Техническэ дэбжэлтын экономикын асуудалнууд гэһэн гаршаг доро хэдэн статьянууд: «шэнэ техникын мүнөөнэй сэнгэй жэшээ» гэжэ А. Кошута гэдэгэй, «эрдэм техникын дэбжэлтые хэмжэхэ, тоолохо тухай» гэһэн В. Синьковой, «АСУ нэбтэрүүлхэ шухала нүхэсэл» гэһэн В. Петровой, «хүдөө ажахые техникээр зэбсэгжүүлхэ тухай» М. Синюковой статья барлагдаба.

«Юһэдэхи табан жэлэй шухала асуудалнууд» гэһэн гаршаг доро «СССР-тэ совет экономикын эрдэм ухаа хүгжөөхэ шухала асуудалнууд» гэжэ академик Н. Федоренко гэгшын, «Ажаһуудалай эд бараа үйлэдбэрилгэ хүгжөөхэ асуудалнууд» гэһэн Н. Мельниковэй, «Газар газарта капитальна һомололго тоолохо арга» гэжэ Ш. Розелнфельд гэгшын статьянууд барлагдаба.

Политическэ экономиин, СЭВ-эй гэшүүн-гүрэнүүдэй экономическа харилсаануудта хабаатай асуудалнуудаар статьянуудые уншагшад эндэһээ олохо.

Шүүмжэлэл ба библиографиин бүлэгтэ, эрдэмэй һониинууд тухай һонин шүүмжэлхы, шэнжэлхы статья, мэдээсэлнүүдые эндэ уншажа болоно.

МҮНӨӨДЭР—БАРИЛГАШАДАЙ ҮДЭР

СВЕРДЛОВСКО ОБЛАСТЬ. Түмэр хоолойнуудые гаргадаг Синарска заводой «В-3» гэдэг цехэй агаарта тунадаг хорото газууднаа агаар сэбэрлэхэ барилга дээрэ. Каменск-Уральскда «МИ-10К» гэдэг вертолет-кран хүдэлнэ. Тэрэнэй экипажые летчик Г. Р. Карапетян толгойлдог. Вертоледой туһаламжаар юрын үргэлгын механизмуудай хэрэглэгдэжэ болохогүй газарта 400 тонно шэгнүүртэй, тус бүридөө 45 метр үндэр башенна түхэлэй 4 скруббер-каплеуловительнуудые тодхохо хэрэгтэй. Тинн 10 тонно шэгнүүртэй томодхогдоһон нэгэ секци-царгя дээшэнь үргэхын тулада вертоледой агаарта дэгдэжэ, ниидэлгэ бусатарнь, дунда зэргээр 12 минута саг гарадаг. Эдэ буулгалгын талмайдаа буцарганууд байха газартаа оройдоол гурбан миллиметрэй һэлгээтэйгээр тон зүбөөр, наринаар хабсаргагдадаг байна.

Челябинска «Востокметаллургмонтаж» трестдэ түмэр зүйлнүүдые зөөхэ ба хабсаргаха хүдэлмэри дүүргэгдэнэ. Иимэ хүдэлмэриин эхин март, апрель һарада табигдаа юм. Тиихэдэ скрубберуудай томодхогдоһон блогууд «АТ У-25» гэжэ тусхай автотранспортна түхеэрэлгын туһаламжаар Челябинскһаа Каменск-Уральск асарагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: вертолет ашаа абажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Георгий ДАШАБЫЛОВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

ГУШАН ГУРБАН МУНДАРГА

1.

Уняар маната нютагайм агаар ондоо,
Угаал ондоо!
Уулын бүргэдтэл үндэр тэнгэрида дэгдэжэ,
Уужам Түнхэнөө
Удаан удаан хараха нэгэ хүсэлэнтэйб.
Зоомол сэргэдэл ёройһон хабсагайн оройдо
Зогсожо байһан
Зэрлиг тэхын омог дорюун дүрсые
Зураг дээрэ
Зүһэ соонь гаргаха нэгэ хүсэлэнтэйб.
Шумаагай ехэ дабаанай саһата оройдо
Шууяатайхан нажартаа
Шулуунай забһарһаа мүндэлдэг сэсэгэй хангалаар
Шүлэг дуунуудаа
Шүтэн утажа арюудхаха нэгэ хүсэлэнтэйб.
Түхэреэлэн һуужа түүхын гүниие уудалдаг
Түнхэнэйнгөө үбгэдэй
Түргэн годлидол мэргэн сэсэн бодолые
Түрэһэн хүбүүдтэнь
Түмэн жэлдэ дамжуулха нэгэ хүсэлэнтэйб.
Бууһан айлшадаа сагаан эдеэгээр угтадаг
Буурал эжынэрэйнгээ
Булагай уһандал сэбэр һайхан сэдьхэлые
Бугатын горхондол
Булингиргүй зандань үлөөхэ нэгэ хсэлэнтэйб.
Хүхын дуунай һүниие ёохорложо үнгэргэдэг
Хүхюун басагадайнгаа
Хонгёо дууе, солгёон хошон зугаае
Хабтагай дэлхэйгээр
Ханхинаса зэдэлүүлхэ баһа нэгэ хүсэлэнтэйб.
Баян нугадаа барилдан, урилдан тэнжэдэг
Балсанта хүбүүдэйнгээ
Бар хүсэнэй мундуу дошхон эршээр
Байсануудые хамхалжа,
Бартаа харгы гаргаха нэгэ хүсэлэнтэйб.

2.

Мүнхэ Сарьдаг — мүльһэн дуулгата уулам.
Мүшэд олоороо
Мүр дээгүүршни ониб-аниб эмнилдэн,
Мүндэгэр оройеш
Мүнгэн татуургаар Тэнгэриин зүйдэл орёоно.
Сэбдэг хүйтэн Хойто далай тээһээ
Сэлгеэ һалхин
Сэхэ бууҗа, сээжыеш аршан гарахадаа,
Сагай ябасын
Сараа тэмдэг орхёод саашаа жороолно.
Шобхо оройеш тойроходоо алтан наран
Шоглоно гү, яанаб?
Шородол хурса хабсагай бүхэниеш жэгнэжэ,
Шуран горходые
Шулуун соогууршни урилдуулаад гарана.
Уршалаа бүхэндэш — он жэлнүүдэй сууряан.
Урдын урда,
Уһан далайн шалбааг байх ада бэлэй гү?
Улад зоноо
Улаан шуһаараа аршалһан баатар Гэсэрнай
Хурмаста тэнгэрндээ бусаха гэжэ шнидээд,
Хүлэгэй дүрөөдэ
Хүлөө дүнгэн гэхэдээ, даажа ядан,
Хүбсэгэл далайн
Хүхэ ногоон эрьедэ үлөө гэлсэдэг.
Дабтамал жадатай гушан гурбан жанжинаа
Дахуулһан зандаа
Даяан үндэр Мүнхэ Сарьдаг болоод,
Дайсан харатанһаа
Дайда нютагаа сахихаяа үлөө гэлсэдэг.
Холын тэрэ домог үльгэршье гэлэй.
Хонгор Азиин
Холбоо бэлшэр дээрэ бодоһон шамайе
Хангай Буряадыем
Харахаяа табигдаһан сахюул гэжэ һанадагби.

3.

Буряадай Швейцари — түрэл сагаан Түнхэнэйм
Булаг горходые
Бүридхэн тоолоҗо хэн юрэдөө үзөө юм?
Бүриш олон даа
Бүхэли жэлдээ тэһэрдэг уһа голнай!
Хада бүхэнһөө һайлан гарана аршаан.
Хазаартын тамархаар
Халин урдадаг Зүүн Мүрэн һүрөөтэй.
Хониной шэнээн
Хобхо шулуу хонгордоожо эгтээ наададаг.
Хүсэтэ долгиндонь зуун морин тамаржа,
Хүрьһэтэ эрьедэ
Хүрэжэ ядаад, туруугаа задарһан гэдэг.
Хамар дабаанһаа
Харайжа ерэһэн мүрэнэй домог иимэ.
Хабарай саһанай хайлан горхолхо үедэ
Хараһан һайт!
Хабсагай тулга хаалта бэшэ тэрээндэ,
Хамха сохёод,
Хабтагай талаар хатар табин дэбхэрнэ.
Далан хүтэлые һэтэлжэ сүлөөдэ гараһан
Даншье дошхон
Дааган хүлэгтэл энэ мүрэнэй эрьедэ
Дахин ерэжэ,
Далайда яарахыень харан, гайхан һуунаб.
Ургалагдаагүй энэ зэрлиг хүсэнэй эршын
Урманда абтажа,
Урдахи дабаануудаа мүнөө харахадам,
Уулаһаа уулада
Дуулаһаар дабхиха хүсэл досоом хүлгэнэ
Газаа далайдаш хүрэхэ зориг бии.
Гараса бэдэрнэгүйб.
Газар дэлхэйн, энэ наһанай замые
Габшагай дорюунаар
Гаталхадам туһалалса, минии Зүүн Мүрэн!

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

УЛААН-БААТАР

Хани халуун оршон байдалда

ТАСС

Электрын ба почтын холбооной һалбарида социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай эмхиин гэшүүн-гүрэнүүдэй хэлхээ холбооной министрнүүдэй IX сесси түгэсхэлэй протокол баталан абалгаар августын 10-да хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Энэ сесси арбан хоногой турша соо Монголой ниислэл хотодо хүдэлмэрилһэн байгаа.

Сессиин хүдэлмэри хани халуун, бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрөө гэжэ МНР-эй хэлхээ холбооной министр Д. Готов түгэсхэлэй протоколдо гар табигдаһанай һүүлээр үгэ хэлэхэдээ, тэмдэглэбэ. Туйлагдаһан дүнгүүд аха дүү социалис оронуудай харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ нүлөөлхэ байха гээд тэрэ мэдүүлээ.

БЕРЛИН

Социалис ажалай һургуулинууд

ТАСС

ГДР-эй предприятинуудай, эмхи зургаануудай профсоюзай 30 мянга гаран эмхи «Социалис ажалай һургуулинуудые» байгуулба. «Эрдэм мэдэрэл, дүй дүршэл олоной дунда дэлгэрүүлхэ, ангиингаа туйлалтануудые бэхижүүлхэ» гэһэн уряа доро эдэ һургуулинууд хүдэлхэ байна гээд сүлөөтэ немец профсоюзуудай нэгэдэлэй (ОСНП) түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо И. Тепфер «Айя хайт» журналда тунхаглууһан статья соогоо бэшэнэ. ОСНП-гэй түбэй правлени ерэхэ жэлэй эхеэр һургуулинуудай жэшээтэ түсэб, устав зохёохо юм.

ДАККА

Бангладешэй президентын мэдүүлгэ

ТАСС

Ядерна дай зайсуулан сараха тухай хэлсээндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай президент Р. Никсонэй гар табилга бүхы дэлхэй дээрэ шухала удха шанартай. Юуб гэхэдэ, энэ хэлсээнэй ашаар уласхоорондын түгшүүрил һуларха байна гээд Бангладешэй Арадай Республикын президент Абу Сайед Чоудри тэмдэглээ. Агууехэ хоёр гүрэнэй хоорондо баталагдаһан хэлсээн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдые урмашуулна. Тиимэһээ бүхы оронууд энэ хэлсээе һайшаана гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлэй хүн түрэлтэнэй хүсэл эрмэлзэлгэнүүдтэ харюусажа байгаа хадань, дэлхэйн арадууд тэрэниие али болохоор дэмжэхэл. Энэнь эб найрамдалай хэрэг илалтада хүргэхэ байна.

ПАРИЖ

Сталинградай талмай дээрэхи барилга

ТАСС

Хэмжээгээрээ Францида хоёрдохи һуури эзэлдэг хото ба порт — Марсель хотодо метрополитенэй барилга эхилбэ. Хотын түбтэ, Сталинградай талмай дээрэ ерээдүйн станциин һуури табигдажа эхилээ. Марсель хотын юһэн километр утатай түрүүшын линии хотын түбые городой заха газартай холбохо байна.

ВАШИНГТОН

Харилсаа тогтоохын түлөө

ТАСС

ГДР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшын уялга дүүргэгшэ Д. Хукке Европын хэрэгүүдые эрхилдэг США-гай гүрэнэй секретариин орлогшо У. Стессельтэй американ ниислэл хотодо уулзаба.

ПАРИЖ

Камбоджодохи байдал

ТАСС

Камбоджын ниислэл хото шадар Сүлөөлэлгын хүсэнүүдэй ба пномпениин сэрэгүүдэй хоорондо шанга байлдаанууд болоҗо үргэлжэлһөөр.

Американ авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо байгаашье һаань, ниислэл хотоһоо 10 километрэй газарта шэбээлһэл дайсанай бэхилэлгэнүүдтэ патриодууд шанга сохилто хэнэ.

САНТЬЯГО

Чилиин компартиин ЦК-гай мэдүүлгэ

ТАСС

Орон доторхи политическэ байдалай шахардуу шанга болоҗо байһантай дашарамдуулан, Чилиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй мэдүүлгэ эндэ тунхаглагдаба. Шэнэ урбалта хэхэ һэдэлгэ зайсуулхын, граждан дай үүдхүүлхэгүйн, правительствые сахин хамгаалхын тула хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы арадай хүсэ шадал элсүүлхэ шухала гэжэ һүүлэй үдэрнүүдэй үйлэ хэрэгүүд элирхэйлэн гэршэлнэ гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Президентын адъютант Артуро Арайае алалга, олон тоото харата муухай ябуулганууд орон дотор шахардуу шанга байдал тохёолдуулжа байна. Эдэ бүгэдые гуримшуулхын тула, чилиинхидэй аюулгүйе сахихын тула шууд сэхэ хэмжээнүүдые абаха шухала гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Президент Сальвадор Альендиин толгойлдог правительствые хамгаалха гээшэ мүнөө үедэ ажалшадай гол шухала зорилго болоно гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Зэргэнүүдээ улам нягтаар нэгэдүүлхын, бүхы һалбаринуудта үйлэдбэри дээшэлүүлхын тула ехэ хүсэлэл оролдолго гаргахыень парти ороной хүдэлмэришэн ангиие уряална. Мүнөө хархис хүсэнүүдэй үйлэдэжэ байһан гаргуу ябуулганууд гансал правительствада, харин бүхы орондо эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Чилиин бүхы арад, ажалшад, тэрэнэй правительство, патриотическа бүхы хүсэнүүд ушаржа байгаа бэрхэшээл түбэгүүдые дабажа, ороноймгоо саашанхи хүгжэлтэдэ ехэ туһа нэмэри хэхэ гээд найдажа байһанаа мэдүүлгынгээ түгэсхэлдэ элирхэйлнэ.

САНТЬЯГО

Чилиин правительство шэнэдхэн хубилгагдаба

ТАСС

Чилиин президент Сальвадор Альенде республикынгаа правительство шэнэдхэн хубилгаба. Шэнэ правительство национальна аюулгүйе сахиха кабинет болоно гэжэ тэрэ элирхэйлһэн байгаа.

Орландо Летельер (социалист) — дотоодын хэрэгүүдэй министрээр, Клодомиро Альмейда (социалист) — гадаадын хэрэгүүдэй министрээр, хуурай газарай сэрэгүүдэй ахамад командалагша генерал Карлос Пратс — национальна обороной министрээр, далайн-сэрэгүүдэй хүсэнүүдэй командалагша адмирал Рауль Монтеро — финансын министрээр, агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй командалагша Сесар Руис — ниитын хүдэлмэринүүдэй ба транспортын министрээр, карабинернүүдэй корпусой генеральна директор генерал Хосе Мариа Сепульведа газар элдүүрилгын министрээр томилогдоо.

Анибаль Пальма (радикал) — гэр байрын ба хото городой барилгын министрэй, арадай нэгэдэмэл ажал ябуулгын хүдэлөөн (МАПУ) гэдэг партиин Фернандо Флорес правительствын министр-генеральна секретариин тушаалда һунгагдаа.

Бусад министрнүүдынь өөһэд өөһэдынгөө тушаалнуудта үлэһэн байна. Коммунис партиин гурбан түлөөлэгшэ эдэнэй дунда бии.

Шэнэ кабинет политическэ, экономическа һалбаринуудтахи гурим журам сахиха, Чилиин демократи ба эрхэ сүлөө хамгаалха ёһотой байна.

Правительство шэнэдхэн хубилалга орон дотор граждан дай үүдхүүлхэгүй гэһэн ябадал болоно гэжэ ороной ажалшад зүбөөр ойлгохо гээд найдажа байһанаа президент мэдүүлээ.

ХЕЛЬСИНКИ

Европын эхэнэрнүүдэй конференци

ТАСС

Энэ түбидэхи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар Европын оронуудай Эхэнэрнүүдэй эмхинүүдэй гурбан үдэрэй конференци августын 10-да Хельсинки шадархи Отаниемийн «Диполи» гэжэ зал соо нээгдэбэ. Энэ конференци зарлаха тухай Финляндиин Эхэнэрнүүдэй эмхинүүд үүсхэл гаргаа һэн.

Европын 26 ороной 170 делегат, тэдэнэй дунда Советскэ Союзай делегаци, мүн Уласхоорондын эхэнэрнүүдэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадана.

Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. Николаева-Терешкова совет делегациие толгойлно.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНДО

Һаяхан Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой холбоондо партиина нээмэл суглаан болобо. Энэ суглаан дээрэ Һүүлшын Һонинной Агентствын (АПН) Буряадай отделенинин ажал хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болобо.

АПН-эй Буряадай отделенинин даагша нүхэр Ц. Ц. Дондуков энэ суглаан дээрэ элидхэл хээ. Агуехэ СССР орон дотор боложо байһан үйлэ хэрэгүүд, совет арадай туйлаһан амжалта, илалтанууд тухай Һүүлэй Һонинной Агентство гээшэ ехэ бэшэнэ, хилын саанахи уншагшадта эдээн тухай дуулгана ха юм. Тинхэдэ АПН-эй Буряадай отделени хадаа республика дотор боложо байһан һонин тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэхэ уялгатай ха юм.

АПН-эй Буряадай отделенинин дэргэдэ «Октябрийн туяа» гэһэн гоё һайхан, удха түгэлдэр журнал гаргагдана. Тингэжэ Монгол Арадай Республикын ажалшад «Октябрийн туяа» гэжэ журналые хоёрдохи жэлээ абана. Тус журналай дүшэн хоёр номер мүнөө хэблэгдэн гараад байна. Совет зоной ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэй монгол уншагшадые энэ журнал танилсуулдаг юм. Һаяхан июль һара соо Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа, 13-дахи номер хэблэлһээ гараа һэн. Журналай тираж жэлһээ жэлдэ олошоржо байна. Совет ороной ажал хэрэгүүдтэй, хүн зонойнь ажабайдалтай танилсаха дуратайшуулай хүршэ Монгол орондомнай олон байһаниинь энэ баримта гэршэлнэ гээшэ ааб даа.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд АПН-эй Буряадай отделенинин ажал хүдэлмэриие бүри һайжаруулжа, бүри үргэдхэхэ тухай һанамжануудаа хэлээ. АПН-эй корреспондент Д. Хван, Буряадай уран зохёолшодой холбооной правленинин түрүүлэгшэ Д. Жалсараев, уран зохёолшо И. Калашников, «Октябрийн туяа» гэжэ журналай хүдэлмэрилэгшэ А. Раднаев болон бусад энэ суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

МАНАЙ КОРР.

«ЭХЭ ОРОНОЙНГОО ХИЛЭ ДЭЭРЭ»

Иимэ нэрэтэй уран зурагай выставкэ Москвагай выставкын түб зал соо нээгдээд, амжалтатайгаар үнгэржэ байна.

Энэ выставкэдэ табигдаһан мянга гаран зурагууд соо Совет Армиин, Уһан-Сэрэгэй Флодой ажабайдал, хэрэгүүд үргэнөөр харуулагдана.

Выставкын зал соо үдэр бүхэндэ хүн олон байдаг юм. Тэдэнэр манай Эхэ ороной Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түүхэ, дайшалхы замые үргэнөөр харуулһан зохёолнуудые һонирхон хаража, һайшаана, уран зураашадай бэлиг шадабаряарнь омогорхоно.

Энэ выставкые СССР-эй культурын министерство, СССР-эй Уран зураашадай холбоон, Совет Армиин болон Уһан-Сэрэгэй Флодой главна политическэ управлени эмхидхээ.

Мүнөө уншагшадай анхаралда «Манай хани нүхэр Монгол» гэһэн зураг табинабди. Энэ зохёолые РСФСР-эй габьяата уран зурааша В. И. Переславец бүтээгээ.

В. БЕЛЯКОВ.

Москва.

ОРОТОН УГСААТАНАЙ ХҮБҮҮН

Усойскиин сельскэ Советэй эвенкийскэ «Путь к коммунизму» колхоз гансал шадамар бэрхэ оро үсхэбэрилэгшэдөөрөө, ангуушадаараа холуур суурхадаг бэлэй. Мүнөө оротон угсаатан олон янзын мэргэжэл шудаланхай. Эндэ дүршэлтэй һаалишад, тугалшад, мал адуулагшад, адуушад бии. Хойто нютагуудта сабшалан, тарялангай үндэр ургаса хуряажа абадаг түрүү мастернуудшье олошороо.

Мүнөө тус ажахыда, урдань хооһон байһан газарнуудта, хэдэн зуугаад гектар талмайда олон жэлэй ногоо ургуулна, обёос тарина. Байгша ондо тус колхозой механизаторнууд 1100 гектар талмайһаа гарая хуряаха зорилготой юм. Залуу оротон хүбүүд трактор, үбһэ сабшадаг косилка, һури сомодог түхеэрэлгэ болон бусад техникэ жолоодожо һуранхай. Колхозойнь гараж соо 11 гэнжэтэ ба мөөртэ трактор тоологдодог. Олег, Валерий, Павел Найканчинтан, Олег Дандеев болон бусад дүй дүршэлтэй механизаторнууд болонхой.

Анатолий Молчанов — оротон угсаатанай ангууша, оро үсхэбэрилэгшэ хүнэй хүбүүн. Мүнөө жолоододог трактораараа үбһэ хуряалган дээрэ.

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн баярай урдахана Анатолий Молчановай ажабайдалда удха шанартай хоёр баяр болоо һэн. Ажахын түрүү механизатор Усойскиин сельскэ Советтэ депутадаар һунгагдаһан, КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баунтын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой түрүү механизатор Анатолий Молчанов.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фототекст.

ФУТБОЛ. ЭРХИМЛЭГШЭНЬ ГУРБАН ОЧКО ҮЛҮҮТЭЙ

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг Сибирь болон Алас-Дурна Зүгэй зонын футболистнуудай дунда нааданай хоёрдохи хахад августын найманай үдэр эхилһэн байгаа. Энэ үдэр зонын бүхы футболистнуудай дунда наадан үнгэрһэн байна. Нааданай дүн хаража үзэхэдэ, мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлээд ябаһан Урда-Сахалинай «Сахалин» команда өөрынгөө стадион дээрэ Омскын «Иртыш» командатай наадаһан байна. 90 минутын туршада эдэнэрэй хэниинишье шүүжэ ядаба ха. Тиин нааданиинь 1:1 тоотойгоор дүүрэжэ, нэмэлтэ саг үгтэһэн байна. Арба нэгэн метрэй ялын бүмбэгэ сохилгын болоходо, айлшадынь мэргэн байжа, талмайн эзэдые 3:4 гэһэн тоотойгоор шүүжэрхёо.

Түрүү һуурида гараад ябаһан «Сахалинай» хойноһоо дабшаһан «Томлес», «Амур» командануудай футболистнууд хоорондоо наадаһан байна. Эндэ талмайн эзэд — «Амурай» футболистнууд 1:0 гэһэн тоотойгоор шүүхэдээ, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Харин Томскын футболистнууд хоёр һуури гэдэргээ сухариха баатай болобо. Мүн манай «Сэлэнгэ» айлшаар ерэһэн Братскын «Сибиряк» командые 1:0 гэһэн тоотойгоор шүүгээ һааб даа. Тиин мүрысөөнэй таблицада гурбадахи һуури эзэлбэ.

Манай хүршэнэр — Шэтын футболистнууд өөрынгөө стадион дээрээ Красноярскын «Автомобилист» командада 0:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэн. Тиин Красноярскын футболистнууд хоёр һуури урагшаа дабшаһан байна. Мүн өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан Петропавловск-Камчатский хотын «Вулкан», Хабаровскын СКА, Эрхүүгэй «Аэрофлот» команданууд айлшаар ерэһэн Прокопьевскын «Шахтер», Барнаулай «Динамо», Ангарскын «Старт» командануудтай 90 минутын туршада наадахадаа 0:0, 1:1 гэһэн тоотойгоор тэнсэбэ. Харин нэмэлтэ сагай үгтэхэдэ, талмайн эзэд шүүжэ, нэжээд очко өөһэд өөһэдтөө бэшүүлһэн байна.

Мүнөөдэр «Сэлэнгэ» командада ээлжээтэ наадаяа өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэнэ. Айлшаар Ангарскын «Старт» команда ерэхэнь.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Командануул	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бумбэгэ	Очко
1. «Сахалин»	16	8	5	3	45:30	21:10
2. «Амур»	16	8	2	6	24:16	15:10
3. «Сэлэнгэ»	16	8	1	7	35:29	16:10
4. «Томлес»	16	8	0	8	28:27	16:13
5. «Автомобилист»	16	6	4	6	43:36	21:18
6. «Вулкан»	16	5	6	5	44:38	11:11
7. «Динамо»	16	7	1	8	44:41	24:14
8. «Луч»	16	7	0	9	44:42	19:13
9. «Иртыш»	16	6	2	8	36:33	16:13
10. «Сибиряк»	16	6	1	9	19:24	9:12
11. «СКА» (Х)	16	3	6	7	46:43	15:19
12. «Старт»	16	4	4	8	38:43	12:19
13. «Аэрофлот»	16	4	2	10	36:43	16:22
14. «Чкаловец»	16	4	1	11	31:38	14:27
15. СКА (Шэтэ)	16	2	2	12	42:50	11:13
16. «Шахтер»	16	1	4	11	34:46	6:18

АЖАГЛАЛТА: Бүмбэгэ гэһэн хүсэнэгтэ үгтэһэн тоонуудые игэжэ ойлгохо: түрүүшынхинь — нэмэлтэ сагтайгаар оруулагдаһан бүхы бүмбэгэ. Хоёрдохинь — 90 минутын туршада сохигдожо оруулагдаһан бүмбэгэнүүдэй тоо.

БОЛОҺОН УШАР

ЗҮГЫН ТОҺОНДО ОБТООД...

Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой зүгышэд Ахалик нютагһаа холо бэшэхэнэ, үзэсхэлэн гоё газарта байрладаг юм.

Июль һарын һүүлшын үдэрнүүдэй нэгэндэ зүгы адуулагша А. П. Сороковиковой эндээ ерэн гэһээнь, гайхалтай ушар тохёолдоод байба ха. Зүгын арбаад гэрхэнүүд һамна бута сохигдонхой... Ахалик горхон тээшэ харахадань баабгайн мүр.

Уригдаагүй айлшан тухайгаа нютагай ангуушан А. Ф. Усольцевто зүгышэн дуулгаһан байгаа. Мэргэн ангуушан зүгын байраһаа холо бэшэ газарта томо шэнэһэн дээрэ гаража, бэеэ нюугаад һууба: Үдэшын юһэн час боложо байха үеэр «тайгын эзэн» ойһоо аалиханаар гаража ерээд, зүгынүүдэй байра тээшэ сэхэ гэшхэлбэ ха.

Айхабтар томо баабгай зүгын түрүүшын гэртэ хүрэмсөөрөө һабараараа хабхагынь этэрээд, газарта шэдэжэрхибэ. Зүгынүүдэй дүүсхэдэшье тэрэ айха юумэ бэшэ, өөрынхеэрээл боложо мэдэбэ. Энэл үедэ буугай дуун нэершэбэ.

Шархатаһан баабгай нэгэ шангаар хуугайлжа ерээд, горхон тээшэ харайшалай. Мэргэн ангуушанай хоёрдохи һомон, «уригдаагүй айлшанай шархиинь» хатаагаа. Тингэжэ нютагай мэргэн ангуушан 40-дэхи баабгайгаа алаһан байна.

Н. ДЕМИН.

Загаһа бариха дуратайшуулда тайлбари

ЯМАР САГТА ЗАГАҺАН ОЛООР БАРИГДАХАБ?

Үхибүүдһээ эхилээд үндэр наһатай үбгэд хүрэтэрөө энэ асуудалаар һонирходог гээшэ ааб даа. Хахуули табяад, сэбэр агаараар амилжа, уһа голой эрьедэ һуухада ямар зохид бэ! Бэеын элүүр энхэдэшье һайн, амархадашье таатай байдаг ха юм.

Зүгөөр загаһанай татаса ямар сагта һайн байдаг бэ гэжэ мэдэхэ гээшэ шухала. Жэшээлхэдэ, нэгэтэ загаһа олоор бариһан нууртаа хоёр-гурба хоноод ошоходотнай нэгэшье загаһан баригдахагүйдөө болохо. Заримдаа баһа иимэ ушар тохёолдодог. Нуурай нэгэ эрьедэ загаһан олоороо баригдаһан аад, нүгөөдэ эрьедэнь юуншье олдохогүй. Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб? Загаһанай татаса ямар эрхэ байдалһаа дулдыданаб? Эдэ асуудалнуудта харюусахань ореошогшье һаань, уншагшадтаа тобшохоноор тайлбарилжа үгэхэ хүсэлэнтэйб.

Загаһанай абари зан, тэрэнэй татаса хэдэн шалтагаанһаа болодог. Нэн түрүүндэ сагай уларил болон бэшэшье сагай байдал загаһанай татасада ехэ нүлөө үзүүлдэг. Зунайхида орходоо эртэ хабартаа гү, али орой намартаа загаһан олооробо баригдадаг. Тиихэдэ нажарай сагта үүрэй сайжа эхилхэдэ гү, али үдэшын борө хараанда загаһа хахуулидахада олзотой юм. Үдэрэй аяма халуунда загаһанай татаса муу байдаг. Загаһан бүхэн нэгэл температурада эдеэгээ шэнгээдэг, тэрээнһээ дулаан гү, али хүйтэн болоо һаань, эдеэниинь шэнгэхэеэ болижо, загаһан садхалантаад байдаг гэжэ эрдэмтэд-ихтиологууд тодорхойлон элирүүлһэн байна. Элдэб загаһан хоолоо эдеэшүүлхэ өөрын температуратай байдаг. Тиимэһээ загаһашан нютагайнгаа уһа голой загаһанай абари зан һайнаар шудалха ёһотой.

Загаһа барихаяа түхеэрхэдээ сагай уларил мэдэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ наратай сэлмэг үдэр бали олзотой бусахаб гэжэ һанаһанай дэмы. Харин бүрхэг аад, аалин намдуу һалхигүй сагта загаһа хахуулидажа һуухада урматай байдаг. Гууран шиирэн шэрбэн орожо байгаа һаа, бүришье һайн. Газарай нюруу дээгүүр бороной жэжэхэн тооһоной бударжа байгаа һаань, загаһашан баясадаг гээшэ. Иимэ үедэ загаһан олооробо баригдадаг байна бшуу.

Һалхитайгаар аадарлан орожо байһан хура бороотой үедэ загаһан уһанай гүн гүнзэгыдэ хурашадаг. Тиимэһээ загаһан үсөөноор баригдадаг. Тиихэдэ уһанай үерлэжэ, булангиртайгаар урдажа байһан үедэ баһал загаһанай татаса муу байдаг. Уһанай тунгалаг байхада загаһа хахуулидахада һайн.

А. ХАМАГАНОВ,
«Байкалрыбвод» управленинин инспектор.

НЭГЭ ХҮНДЭ АДЛЯАР...

Үерэй аюул сарагшад

Гал уһан хоёрһоо аюултай юумэн үгы гэжэ манай арад зоной дунда дэмы хэлсэдэггүйнь мэдээжэ. Галые унтараахада болохо, харин ехээр үерлэһэн уһа юугээршье тогтоохонь бэрхэтэй юм бэзэ.

Һүүлэй үедэ хура бороон хаа хаанагүй ехээр орожо, Сэлэнгэ мүрэн, гол горхонууд үерлэхэнь гэһэн мэдээсэл дуулаһан республикын ажахынууд илангаяа уһа зубшажа һуудаг ажахын хүтэлбэрилэгшэд ниитынгээ һүрэг малнуудые үндэр газарта гаргажа үрдиһэн байгаа.

— Сэлэнгэ мүрэн нэмэхэнь гэжэ дуулаһан Улаан-Үдэ хотын хүтэлбэрилэгшэд тэрэ дороо ажалшадые уһанһаа хамгаалха тусхай бригада, штаб Сэлэнгэ мүрэнэй баруун бэедэ эмхидхэжэ, республикын ажалшадые уһанһаа хамгаалха соведэй (ОСВОД) хүдэлмэрилэгшэдые эльгээһэн юм, — гэжэ тус Соведэй түрүүлэгшэ Ч. А. Хараев хөөрэнэ.

Түрүүшын дохёо абаһан Улаан-Үдэ хотын промышленна предприятинуудай коллективүүд бии байгаа моторно онгосонуудаа түргэн саг соо түхеэржэ, бэлэн болгоод, өөһэдынгөө түлөөлэгшэдтэйгөөр ОСВОД-ой мэдэлдэ июниин 26—27-ной үдэрнүүдтэ эльгээһэн. Тингэжэ Хүндэлэлэй Тэмдэг ордено «Электромашина» заводой дирекци, партком үниинэй хүдэлмэришэн, заводой түрүү токарь В. М. Борисюк түрүүтэй бригада эльгээһэн байна. Һүүл тээнь өөһэдынгөө онгосонуудтай ерэһэн барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын электрообмотчик В. И. Воробьев, заһабарилгын заводой ахалагша электрик А. И. Малышев, Ю. С. Оровец гэгшэд ерэхэдээ, тус бригадада нэмэжэ оруулагдаһан байгаа. Мүн авиационно заводһоо цехэй начальнигай орлогшо В. И. Пугачев, инженер В. Е. Коваленко, «Бурятэнергосбыдэй» инженер В. С. Колесов, Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой машинист Б. Г. Хохлов гэгшэд үерэй уһанда абтаһан айлнуудта туһаламжа үзүүлхээр эльгээгдэһэн байха юм.

— Түрүүшын һүни — июлиин 26-да манай бригада Сэлэнгэ мүрэнэй баруун бэе ерэжэ хоноо һэмди, — гэжэ «Электромашина» заводһоо ерэһэн нүхэр Борисюк хөөрэнэ.

— Үглөөгүүр Сэлэнгэ мүрэн 267 сантиметрээр нэмээд байгаа һэн. Уһанда абтадаг набтар газарай айлнууд тэрэ үдэртөө нүүлгэгдэжэ эхилхэдэнь, бидэнэр моторно онгосонуудаараа дары туһаламжа үзүүлхэ даабари абажа, Сэлэнгэ мүрэниие үгсэн, доошо уруудажа ябаад айлнуудай газаагуур дежурлажа эхилээ һэмди, — гэжэ тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Ехэ уһанай ерэхэһээ урид үдэрэй туршада баруун бэеын айлнууд булта нүүлгэгдэһэн байба. Тиин түрүүшын хоёр үдэрэй туршада Сэлэнгын баруун бэедэ уһанай аюулһаа ажалшадые хамгаалхаар хотын предприятинуудай 60-аад онгосо сугларһан байна. Тингэжэ бүхы онгосонууд бүхэли сүүдхэ соо айлнуудай гэр байра, зөөри хамгаалхаар эльгээгдэһэн байгаа бшуу. Эдэ бүгэдые һэримжэтэй, эмхи гуримтайгаар эмхидхэгдэһэнэй ашаар бүхы айлнуудай зөөри саг соогоо зөөгдэһэн, зарим юумэнүүдынь гэр дээрэ гаргагдаһан байна. Уһанай аюулда ороһон ажалшадта саг соонь туһаламжа үзүүлжэ ябаһан эдэнэр мүнөөшье хүрэтэр уһанай эрьедэ дежурлаһаар.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уһанай аюулһаа ажалшадые хамгаалхаар эльгээгдэһэн Улаан-Үдэ хотын предприятинуудай онгосонууд харуулагдана.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.
Авторай фото.

САГАИ УЛАРИЛ

Эдэ үдэрнүүдтэ Байгал далайда шудхадаг гол, горхонуудай уһан ааляар һуужа захалба. Жэшээнь, Сэлэнгэ мүрэнэй уһан мүнөөдэр, үглөөдэр 15—20 сантиметрээр һууха гэжэ хараалагдана. Мүнөө Хяагтын адагта Сэлэнгэ мүрэн 450 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрөөд байна. Уржадар Новоселенгинск шадар 597 сантиметр байгаа һаа, мүнөөдэр 580 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрэхэ хараатай. Улаан-Үдэ шадар Сэлэнгэ мүрэн 323 сантиметр байһанһаа, 305—308 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрэхэ зэргэтэй.

Улаан-Үдэһөө саашаа Кабанскын аймаг хүрэтэр Сэлэнгэ мүрэнэй уһан хоногой туршада 10—15 сантиметрээр хорохо жэшээтэй. Мүн Сүхэ голой уһан 325 сантиметрэй тэмдэгһээ 10—15 сантиметрээр үдэр бүри хорожо байнхай.

Хёлго, Үдэ голнууд хоногой туршада 5—10 сантиметрээр һуужа үргэлжэлһөөр. Тэрэшэлэн Баргажан голой уһан Могойто тосхон шадар хоёр хоногой туршада 38 сантиметрээр һууж[а], 417 сантиметрэй т[эм]дэгтэ хүрэбэ. Ойрын үд[эр]нүүдтэ Баргажан гол[ой] уһан 15-һаа 20 сантим[етр] хүрэтэр хорохоор хараал[аг]дана.

Саашадаа республика [до]тор бага зэргэ үүлэтэй б[ай]ха, хура бороон орохо[гүй] гэжэ хараалагдана.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика [до]торнай бүрхэжэ, сэлм[эг] байха, урда аймагууд[та] бага сага бороо орохо б[ай]на. Баруун-хойноһоо 3-[...] метр хүсэтэйгөөр һалхил[на]. Республика дотор 6–[...] үдэртөө 19—24 градус [ду]лаан байхаар хүлеэгдэнэ.

«Спортлотогой» ээлжээтэ тира[ж] байгша оной августын 10-да Кр[ас]ноярск хотодо үнгэргэгдэбэ. Ии[мэ] номернууд «золтой» байгаа гэб[э]: 1 (авиаспорт), 7 (биатлон), 8 (бок[с]), 29 (парашютна спорт), 38 (һу[р]харбаан), 46 (хоккей).

«Спортлотогой» удаадахи тираж августын 20-до Новокузнецк хотодо үнгэргэгдэхэ юм.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«Орбита» харуулна:

13.05 — һүүлэй һонин. 13.10 — «Мүнөөдэр — Барилгашадай үдэр». СССР-эй барилгын промышленностиин министр нүхэр А. М. Токарев үгэ хэлэхэ. 13.25— «Хүгжэмтэ киоск». 14.00 — һурагшадта «Арһан бүмбэгэ» гэжэ клубай шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн Николаев хотоһоо дамжуулагдаха. Футболоор һурагшадай бүхэсоюзна түгэсхэлэй нааданһаа репортаж. 15.30 — үнгэтэ телевидени. «Кино-гоор аяншалагшадай клуб». 16.30 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 17.30—17.40 — заабһарлалга. 17.40 — үнгэтэ телевидени. «Сказание о Рустаме» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — телевизор харагшадай бэшэгүүдээр зохёогдоһон хүгжэмтэ программа. 20.00 — үнгэтэ телевидени. Курск шадар болоһон байлдаанай 30 жэлэй ойдо. «Сүлөөрэлгэ» гэжэ киноэпопейн нэгэдэхи фильм — «Галта дүхэриг».

Улаан-Үдэ харуулна:

21.30 — «Уран зохёолой дамжуулга». 22.00 — «Хүгжэм» гэһэн телевизионно суглуулбари.

«Орбита» харуулна:

23.00 — үнгэтэ телевидени. Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Заря» (Ворошиловград) — «Динамо» (Москва).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА
Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — «50 жэлэй түүхэ-бэшэг» — «1963-дахи он». 20.00 — «Илалтын һүүлээр — байлдаан» — уран һайханай фильм (2-дохи сери).

ПОНЕДЕЛЬНИК, АВГУСТЫН 13.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — дамжуулгын программа. 19.05 — телепанорама (буряадаар). 19.20— «Дүнгүүд ба шухала асуудалнууд». Барилгашадай конкурс. 19.55 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.15— концерт. 20.45 — «Элүүр энхэ байдалай» программын почто. 21.15 — «Сердце Бонивура» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи, 2-дохи сери).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан: Барилгашадай һайндэртэ зорюулһан материал. «Манай республикын үдэр» — суглуулбари. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумай указууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Сэлмэг үдэрнүүдые һамбаашалан» — манай хөөрөөн. «Хонин ажахын халуун хаһа» — мэргэжэлтын статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Бүтүү — Яруунын шэнэ газар» гэжэ П. Натаевай очерк. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Үндэр һайхан эрмэлзэл»— П. Маториной корреспонденци. «Бүргэдэй дальбараа нуудай энеэбхилэл» — фоторепортаж. Нютагай һонин. Спорт.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-61.